

LLUC

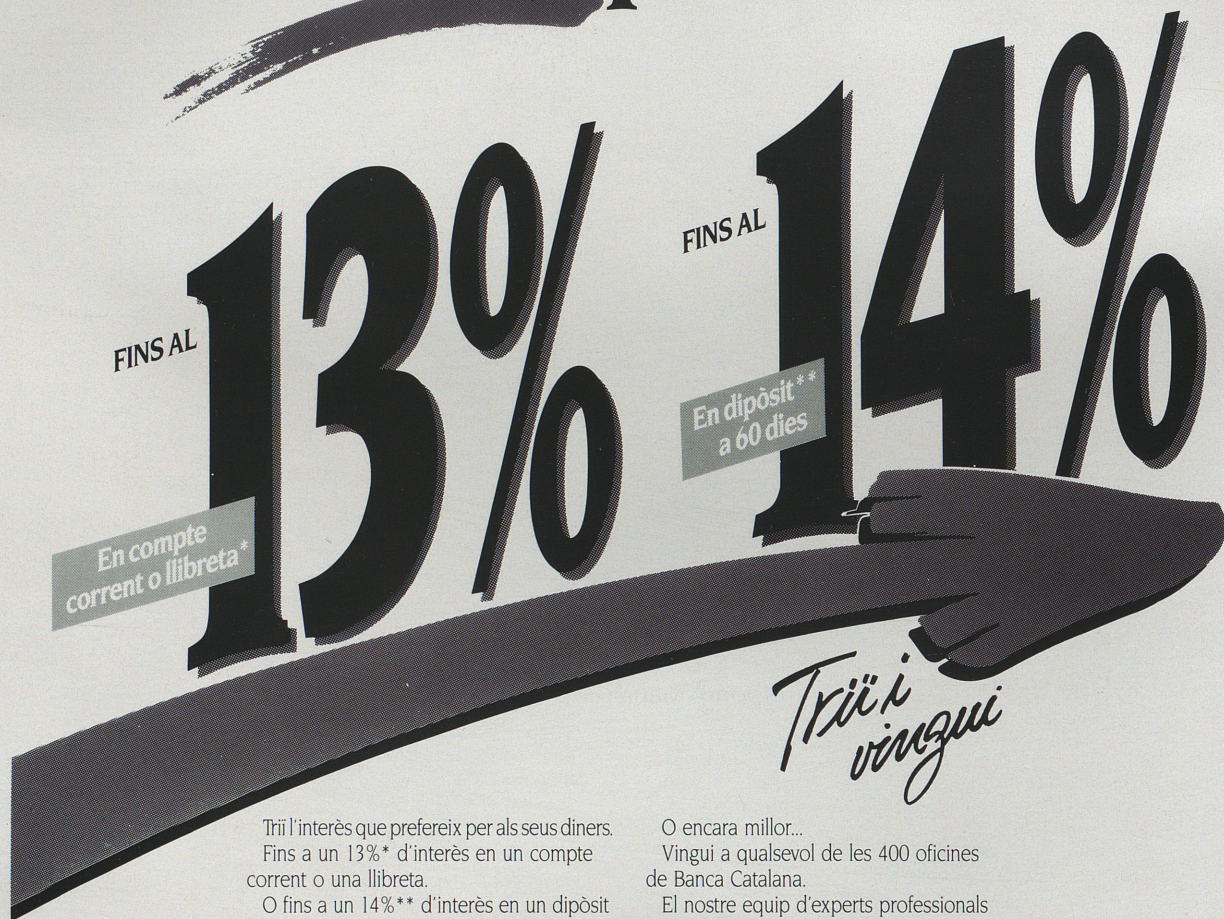
A halftone illustration in shades of orange and white, depicting a library or bookstore. In the foreground, a long table is covered with stacks of books. Several people are shown browsing through the books. In the background, tall bookshelves filled with books line the walls. The overall scene is one of quiet activity and intellectual pursuit.

NÚMERO 755

295 Ptes. (IVA inclòs)

Literatura jove
a les Illes

A Banca Catalana, a més, pot triar

Triï l'interès que prefereix per als seus diners.
Fins a un 13%* d'interès en un compte corrent o una llibreta.

O fins a un 14%** d'interès en un dipòsit a 60 dies.

Banca Catalana posa aquestes opcions a la seva disposició per tal que vostè pugui rendibilitzar els seus diners d'una manera intel·ligent.

Amb total agilitat i comoditat.

Fins i tot ens encarreguem de domiciliar-li, de franc, els rebuts.

Truqui ara mateix al

900 33 22 11

De les 8 a les 20 hores. Trucada gratuïta.

O encara millor..
Vingui a qualsevol de les 400 oficines de Banca Catalana.

El nostre equip d'experts professionals l'informarà en uns minuts sobre qualsevol d'aquestes opcions.

Només li cal triar.

BANCA CATALANA

Una opció intel·ligent

***Compte corrent o llibreta:** per a un saldo mitjà mínim de 400.000 pessetes.
Les primeres 125.000 sense remuneració.

Exemples de TAE: 1 milió: 9'96%; 4 milions: 11'12%; 11 milions: 12'35%.

****Dipòsit:** a partir de 3 i fins a 5 milions: TAE: 13'5%. Més de 5 milions: TAE: 14%.

LLUC

REVISTA BIMESTRAL

ANY LXX

MARÇ-ABRIL 90

Núm. 755

Direcció:

Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de La Real
07010 Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de correus 619
07080 Palma de Mallorca
Telèfon 75 04 95

Director:

Bartomeu Suau Tugores

Conseller Delegat:

Ramon Ballester i Vives

Cap de Redacció:

Pere-J. Llabrés i Martorell

Consell de Redacció:

Miquel Gayà i Sitjar
Gabriel Janer Manila
Maria de la Pau Janer Mulet
Josep M.ª Llompart
Joan Mas i Vives
Joan Mir i Obrador
Leonard Muntaner i Mariano
Damià Pons i Pons

Administradors:

Joan Arbona i Colom
Toni Moreno i Bernat

Subscripció: 1.700 ptes. anuals
Estranger: 2.500 ptes. anuals
Preu de l'exemplar: 295 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Portada:

Foto Lorenzo, cedida per
«Diario de Mallorca»

Fotocomposició i impressió:

Taller Gràfic Ramon
Jaume Balmes, 43 / Tel. 75 44 32
07004 Palma de Mallorca

Dipòsit Legal: P.M. 276-1958
I.S.S.N. 0211-092 X

SUMARI

Pàg.

- 2 EDITORIAL: EL blasmat nacionalisme.** Els esdeveniments que es desenrotllen precipitadament a l'Europa central i oriental no poden deixar de tenir repercussió entre nosaltres, i no solament en el joc de l'economia i de les ideologies polítiques, sinó en plantejaments que toquen el viu del ser de les nacions i dels pobles. A l'estat espanyol, el terratrèmol dels nacionalismes de l'Estat ha tingut un eco que recull i aplica a les Illes el nostre article editorial.

El **dossier** d'aquest número de **LLUC** és **Literatura jove a les Illes**. Malgrat els condicionaments sovint desfavorables que pateix la nostra cultura, noves generacions s'apunten a la tasca de mantenir els mots i l'expressió literària del nostre poble. La literatura jove és un crit de vegades crític o aspré, però tanmateix d'esperança.

- 3** Pere Rosselló i Bover tracta el tema de **la narrativa «jove» a Mallorca**. Comença amb l'interrogant de si hi ha una «generació dels 80» per passar després a descriure i analitzar els autors i la seva obra: Gabriel Galmés, Jaume Capó, Maria de la Pau Janer, Andreu Ribas...

- 7 1990: La nova poesia a Mallorca**, és l'article del també poeta Jaume Rosselló. Cita, com de memòria, Margalida Pons, Francesca Verd, Salvador Bonet, Miquel Bezares, Arnau Pons, Llorenç Vich, Joan Anselm Ginard i Miquel Àngel Llauger.

- 11** Jean Serra parla de **Brots nous. Entorn dels poetes joves d'Eivissa i Formentera**. La llista inclou Neus Costa, Joan A. Marí, Maria Ribas, Bartomeu Marí, Maria Neus Cardona.

- 15** Francesc Florit presenta **tres menorquins en la poesia catalana actual: Els dos ignots**. Pere Xerxa (J. F. López Casanovas), Pere Gomila, Ponç Pons són els tres poetes de Menorca que componen poesia catalana ara.

- 19** Una jove poetessa que destaca en el nostre panorama literari és, sens dubte, **Margalida Pons**, sobre la seva **trajectòria que tot just comença** escriu Catalina Bergas Buñola.

- 23 L'ESGLÉSIA NOSTRA** presenta un tema de molta actualitat, objecte de molts comentaris aquests dies a les Illes i també a fora d'elles: la **carta** que els tres bisbes nostres signaren el dia de Pasqua **sobre ecologia i turisme**. El Vicari General de Mallorca, Mn. Joan Bestard, en fa un **comentari sociològic i pastoral**.

- 29** Un altre **comentari** a l'esmentada carta dels bisbes de les Balears és signat per Sebastià Serra i Busquets.

- 31** La Fundació «Caixa de Pensions» està presentant a les Illes **La Literatura en colors. Una mostra sobre la Il·lustració del llibre infantil**.

- 32** A les darreries del 1988 varen aparèixer els dos primers volums d'una col·lecció que en tindrà vuitanta, i que enriquirà de veres el panorama de la cultura catalana. Es tracta de **Clàssics del cristianisme**, sèrie editada per la Facultat de Teologia de Catalunya i la Fundació de l'Enciclopèdia Catalana.

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5106991327

EDITORIAL

El blasmat nacionalisme

Els darrers esdeveniments de l'est i del centre d'Europa, amb la sotragada política, social i econòmica, de la qual no podem entreveure encara totes les conseqüències, han posat damunt la taula de les discussions més enceses el tema, sempre vell, sempre nou, dels nacionalismes.

Els -ismes no solen tenir bona fama, i amb raó quan suposen sectarisme, exclusions, defensa d'uns egoismes enfront dels drets dels altres. És clar que cal refusar tot nacionalisme excoent, insolidari, anti-humà precisament perquè lluita contra altres grups humans que tenen llurs drets. Però quan nacionalisme significa promoure la identitat d'un poble, que té dret a mantenir i defensar els seus trets nacionals, perquè naturalment, històricament, culturalment, lingüísticament, es configura com a distint d'altres veïns, per bé que circumstàncies històriques —sovint injustes perquè són fruit de derrotes militars— l'hagin sotmès a l'Estat veí victoriós, aleshores creim que blasmar aquest nacionalisme va en contra dels drets dels homes i dels pobles. Per qualque cosa el dret dels pobles a l'autodeterminació consta en tantes declaracions internacionals.

A l'Estat espanyol, aquests últims mesos, entre les declaracions del dret a l'autodeterminació, fetes pels Parlaments de Catalunya i País basc, i el ressorgiment dels nacionalismes de les repúbliques bàltiques i d'altres, avui en dia pertanyents a la Unió soviètica, el nirviosisme ha crescut ferm en els medis centralistes; tant en els governamentals, como en altres partits i en els mitjans de comunicació social.

S'han arribat a dir i a escriure vertaderes barbaritats sobre aquest punt: més d'un ha donat per ben feta l'atrocitat del lliurament de les repúbliques bàltiques a la Unió soviètica stalinista, ara fa cinquanta anys, a canvi de no molestar ara el Sr. Gorbatshev en el seu camí imparable cap a l'homologació amb Occident.

El dogmatisme de les fronteres, fruit del desconeixement històric de com foren traçades —amb filferro i trinxeres... i mur d'acer inclòs a alguns indrets— aquestes separacions entre Estats, esquartejant més d'una nació, només és el que pot mantenir aquestes vertaderes aberracions anti-humanes. Per als polítics, i periodistes, que es posen furiosos davant qualsevol rebrot de nacionalisme alliberador de pobles oprimits, sembla que les fronteres són un dogma, són «sagrades», com més d'una vegada ha repetit la propaganda feixista... i d'esquerres, per bé que vulgui ser tan secularitzada.

I és que el cap i a la fi, l'home, la seva dignitat, inseparable de la dignitat del seu poble, de la seva nació —en el sentit més genuí, natural, de la paraula— compta poc encara en els plantejaments de la gran i de la petita política.

L'Europa nova, la casa comuna de tants de pobles antics, artífexs i custodis de tresors culturals immensos, no es pot construir sota la màquina esclafadora i nivelladora i homogeneïtzadora dels pobles, sinó amb la força enriquidora i harmònicament conjuntada d'unes nacions històriques, moltes de les quals han estat trepitjades per la bota tsarista o hitleriana, soviètica o simplement imperialista de qualsevol signe.

Dossier: LITERATURA JOVE A LES ILLES

La narrativa «jove» a Mallorca

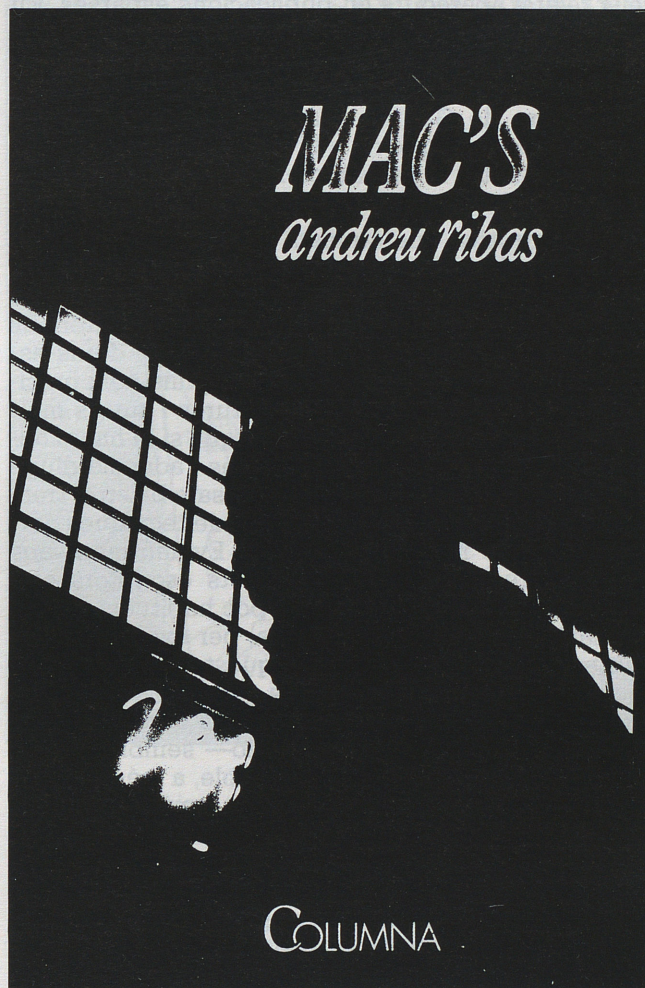
per Pere Rosselló i Bover

UNA «GENERACIÓ DELS 80»?

Parlar dels escriptors de les darreres generacions, l'obra dels quals es pot considerar més una promesa que una realitat, és, tot i que sembla un tòpic, una autèntica aventura. Ningú encara no ens pot dir què serà de la producció d'aquests joves que en els últims anys han publicat un o alguns llibres, amb encerts evidents i també amb errors que hem d'imputar sobretot a la manca d'ofici. Precisament perquè ens falta perspectiva i perquè es tracta d'una producció primerenca, que en el futur haurà d'esser judicada sobretot segons els fruits més madurs que l'hagin continuada, intentaré estalviar-me judicis de valor i, més que res, descriuré els llibres. Abans, però, crec que cal parlar dels aspectes generals que caracteritzen aquest grup de narradors.

Ja m'he referit al primer text: la joventut. Són escriptors nascuts en la dècada dels seixanta. Pràcticament ja no han conegut el franquisme (ni la lluita d'oposició a aquest) i per a alguns d'ells el dictador i el seu règim tan sols deu ésser un boirós record d'infantesa. En tot cas, els esdeveniments històrics que han viscut més directament han estat la transició i la instauració de la democràcia. Per a ells el maig del 68 és pura història. Pertanyen a les primeres generacions que d'ençà de la Guerra Civil s'han format en una societat més lliure i moderna, sense tants prejudicis i tabús, en vies de normalització. Alguns han tengut accés a l'aprenentatge del català des de l'ensenyament mitjà. Aquests i altres trets, característics del que direm la «joventut», són un denominador comú que els separa de les generacions precedents. Això no obstant, no formen cap grup compacte ni es defineixen per l'oposició als seus predecessors. Simplement cerquen el seu lloc i, per ocupar-lo, escriuen.

Un fet important és, sens dubte, que dins aquest esplet d'escriptors joves hagi sorgit un grup de narradors. Ells ens demostren que l'esquema segons el qual en la joventut es conrea la poesia i es deixa la narrativa per a la maduresa era fals, tot i que són conscients que encara els manca molt de rodatge per fer una bona novel·la. Creuen que el de novel·lista és un ofici que només s'aprèn amb la pràctica, escrivint, sense la necessitat d'haver de passar abans per l'escola de la versificació i deixar per a demà el que ells volen fer avui mateix. I, tot i que els seus llibres no siguin una obra definitiva, se'ls han obert

amb facilitat les portes del món editorial i la seva obra ha gaudit d'un ressò poc freqüent. Tal volta l'explicació d'aquest fenomen sigui la necessitat d'algunes editorials (Columna, 3 i 4, Quaderns Crema...) de llançar al mercat noms nous amb una finalitat de **marketing** i de renovació de la imatge comercial de les nostres lletres. En alguns casos la possibilitat d'edició ha estat conseqüència d'algun premi o s'ha produït en publicacions més modestes o de caràcter local.

Entre els narradors mallorquins que formarien aquesta suposada «Generació dels 80» hi ha un fet

curiós, ben simptomàtic: tots han cursat estudis de filologia, bé a la Universitat de les Illes Balears, bé a la de Barcelona. Gabriel Galmés (Manacor, 1962) és llicenciat en Filologia Anglesa, Jaume Capó (Manacor, 1964) i Maria de la Pau Janer (Palma, 1966) han estudiat filologia Catalana, i Andreu Ribas (Palma, 1966) ha cursat Filologia Hispànica. Segurament ha estat durant aquests estudis quan han après a dominar suficientment el català com per escriure narrativa. Igualment pertany a aquesta fornada Gabriel Crespi (Pòrtol, 1961), també llicenciat en Filologia Catalana, però encara no ha recollit en un volum els seus relats, apareguts en publicacions esparses. En canvi, tot i que la seva primera novel·la (*Els dissertants*, escrita en 1974) s'hagi publicat en 1984, paral·lelament a les dels autors abans esmentats, deixaria l'obra de Gabriel Juan (Manacor, 1956) fora d'aquest grup, ja que no s'hi correspon ni per raons d'edat de l'autor ni pel caràcter del llibre, que enllaça més tost amb la narrativa dels anys 70.

La narrativa que aquests autors practiquen no és quelcom homogeni, com hem dit. Entre ells hi ha tendències diferents, que, en alguns cas fins i tot es poden advertir en les obres d'un mateix autor. És evident que aquest és un tret molt propi d'uns escriptors que comencen, l'obra dels quals neix precisament de l'estímul rebut per lectures i autors molt diferents. De totes maneres, pens que sí hi ha un denominador comú entre tots ells i és l'adopció d'uns procediments de distanciament, basats bé en el tractament humorístic, bé en l'adopció de tècniques narratives més o menys complexes. Evidentment ens sobta veure com alguns d'aquests escriptors empenen, encertadament, recursos poc habituals com el del narrador en segona persona, per exemple. Sens dubte, no ens podem explicar aquest fet si no és pels seus coneixements de filologia i per la lectura dels novel·listes contemporanis, entre els quals els catalans —des de Rodoreda a Monzó— semblen haver tengut una importància considerable, a més dels autors occidentals englobats sota la confusa denominació de «postmoderns». En canvi, hi ha un abandonament molt generalitzat de les fórmules més tradicionals i, sobretot, del concepte de realisme, eixamplat en aquests relats tant per la via de la humorització, com per la de la poetització o per l'ús de les tècniques d'anàlisi detallada de la consciència. Per aquest motiu no ens ha d'estranyar trobar en aquests llibres accions que sovint ens poden resultar inversemblants, tot i que entrin dins els límits del possible.

A més, és molt freqüent que aquests autors reflecteixin voluntàriament en la seva obra el món que coneixen més directament, cosa que comunica una aparença de contemporaneïtat força intensa i volguda. Els personatges desfilen per escenaris (bars de moda, centres d'ensenyament, etc.), reals o inventats, com els que freqüenta el jove de Palma, d'Eivissa o de Barcelona. Això subratlla el caràcter **urbà** d'aquesta narrativa, tret que enllaça amb el de la narrativa postmoderna que s'escriu arreu dels Paï-

sos Catalans. El cas més singular és el de *Mac's*, d'Andreu Ribas, l'acció de la qual se centra en el que ocorre en un bar. En canvi, hi ha una manca de tractament de problemàtiques personals pròpies dels joves d'avui, àdhuc en el cas de les novel·les —com *Trànsit*, de Jaume Capó— protagonitzades per un jove més tost tòpic i poc coincident amb la realitat. Intencionadament o no, els nostres escriptors tendeixen a bastir en la seva obra un món irreal, però que parteix d'elements extrets de la realitat quotidiana presentats d'una manera sovint deformadora. Renuncien a tractar els seus problemes, tal volta per no caure en el subjectivisme i la parcialitat propis de moltes obres d'escriptors joves i per donar una impressió de maduresa als lectors, o quan ho fan se'n distancien mitjançant un humorisme esperpèntic, que evidentment té el seu pare en Quim Monzó.

Un cop tractades aquestes qüestions generals, passaré a comentar breument l'obra publicada d'aquests narradors mallorquins.

ELS AUTORS I LA SEVA OBRA

Gabriel Galmés és un dels narradors d'aquesta generació «jove» i l'obra del qual ha obtingut un major ressò. Es va donar a conèixer amb la publicació d'un recull de narracions titulat *Scala averni* (1985), que poc després fou reeditat amb algunes modificacions per l'editorial Quaderns Crema sota el títol de *Parfait amour* (1986). Aquests relats ens sorprenen per una maduresa inusual en un autor de la seva edat. És, a més, un llibre força unitari, tant en l'aspecte temàtic com en el tècnic. S'hi insinuen algunes de les característiques «generacionals» abans esmentades, com la del retrat d'ambients i personatges excèntrics, pobladors de bars i altres caus de la vida nocturna. Ara bé, Galmés, com no sempre sol succeir, aconsegueix penetrar en l'ànima d'aquests personatges i mostrar-nos-en la cara humana. La descripció aprofundida dels sentiments i de les sensacions, a partir d'una tècnica introspectiva, centra d'una manera obsessiva tots els relats del llibre i li dóna una unitat ben lloable.

A l'obra següent, *El rei de la casa* (1988), Galmés parteix d'uns plantejaments força diferents, que, en la meua opinió, no són tan reeixits. Es tracta d'una novel·la que narra la rebel·lió de professors i d'estudiants d'un institut contra la direcció del centre, extrem a què per uns motius absolutament banals arriba el paroxisme dels protagonistes. Aquí l'autor ha renunciat a la tècnica d'anàlisi del llibre anterior i, en canvi, es lliura a la construcció d'un relat minuciós (en part proper al «minimalisme») de les accions que tenen lloc en un sol dia, el de l'inici del curs escolar. La intenció humorística —d'un humor quasi britànic pròxim al de Tom Sharpe— justifica la manca de solidesa psicològica dels protagonistes, que sobretot són el resultat de la trama mateixa del relat i/o del retrat esperpèntic d'arquetipus del món de l'ensenyament. Això no obstant, hem d'assenyalar que *El rei de la casa* és una obra original, potser fins i tot insòlita en la nostra literatura.

Dossier: LITERATURA JOVE A LES ILLES

Jaume Capó i Frau va publicar en 1983 una novel·la breu titulada *Ronda amb fantasma*, títol que remet a un poema de Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Es tracta d'un llibre d'estructura tancada, en què al final s'explica el punt d'arrencada. Capó situa, potser una mica ingènuament, la seva novel·la durant la Guerra Civil, quan l'enfrontament bèl·lic divideix en dos bàndols la gent del poble. El protagonista, un jove, rep l'impacte dels esdeveniments, que trenquen totalment la seva vida familiar. En alguns moments *Ronda amb fantasmes* sembla tenir alguna reminiscència d'alguns dels llibres de Manuel de Pedrolo. Per molts d'aspectes és un relat que resta fora dels trets generals de la narrativa «jove» d'aquests anys, àdhuc de la produïda més tard pel mateix Jaume Capó.

Posteriorment Jaume Capó ha publicat un recull de relats breus amb el títol de *La petita mort* (1986), fruit de la seva col·laboració en la revista «Llunari». Però el llibre que realment l'ha donat més a conèixer ha estat *Trànsit* (1987), publicat a Barcelona i amb una bona difusió. *Trànsit* s'inscriu plenament (i voluntàriament) en el corrent de la narrativa postmoderna. Com suggereix el seu títol, es tracta d'una història marcadament «urbana», protagonitzada per uns personatges singulars, que volen ésser una hipèrbole de la paranoia i del dinamisme del món modern: Antonio, una mena de gai que es dedica a vendre roba interior femenina; Olga, una cleptomana de llibres antics; i Blai, un gícolo. L'elecció d'aquests personatges porta l'autor a referir un seguit d'accions estrambòtiques, amb l'evident perill d'accentuar excessivament la nota purament humorística (d'un humorisme càustic) i d'atomitzar la novel·la en una sèrie d'episodis, el valor més clar dels quals és ésser divertit.

Maria de la Pau Janer va quedar finalista al premi «Ciutat de Palma» de l'any 1987 amb *Els ulls d'ahir*, la seva primera novel·la. Es tracta d'un llibre que posseeix pocs dels trets generacionals que abans esmentàvem, a excepció de l'adopció d'una tècnica més o menys complexa. En aquest cas, però, la tècnica (l'ús d'un narrador en segona persona) queda totalment justificada al final, quan sabem que la narradora és la filla de la protagonista, a qui conta la història de la seva pròpia vida. Com després ocorrerà a *L'hora dels eclipsis*, *Els ulls d'ahir* adopta un llenguatge marcat per la poèticitat, que, en aquest cas, es concreta en la inclusió d'una sèrie de símbols, molts dels quals tenen alguna reminiscència rodorediana: els miralls, els ulls, la mar, la cada dels lledoners, etc. En conjunt, el llibre s'allunya molt dels tòpics de la narrativa postmoderna, en un camí d'anàlisi psicològica dels personatges i de recerca personal de la bellesa.

Amb *L'hora dels eclipsis* Maria de la Pau Janer va obtenir el premi «Andròmina» 1989. Ara la novel·la

lista mallorquina ens presenta una altra història d'amor, en què els protagonistes viuen en un món elaborat alhora amb elements reals i poètics. El relat guanya en complexitat, sobretot per la presentació d'un major nombre de personatges, i en un major domini del llenguatge narratiu. A diferència de l'anterior, intensifica el reflex del món urbà, extret directament dels ambients de Palma. Tot i això, es tracta d'una història alhora més tost atemporal, en què l'autora sobretot ens introdueix en un món personal amarat de poesia. *L'hora dels eclipsis* és una història d'amor, que es basa en l'esquema típic del triangle format per un home i dues dones. També aquí és la visió essencialment poètica allò que converteix la història en un relat de gran bellesa. Hi ha un cert simbolisme, menys mimètic que en el llibre anterior, entorn del qual s'estructura el relat, que és introduït per la contarella que presenta el sol i la lluna com dos enamorats que es persegueixen i només poden unir-se a l'hora dels eclipsis. El protagonista viu una vida dividida entre dues dones, Aina i Constança, que re-

presenten dos mons antagònics però irrenunciables, com el dia i la nit, perquè formen part d'ell mateix. Tanmateix, finalment haurà de triar, ja que la vida implica una elecció constant en la qual no ens podem equivocar. Es tracta d'una història narrada d'una manera senzilla i amb un llenguatge àgil, que no cau en la facilitat ni renuncia a una anàlisi profunda dels personatges i dels fets.

A més d'aquestes dues novel·les, Maria de la Pau Janer ha publicat també un magnífic relat infantil, *L'illa d'Omar* (1989), on la seva tendència a la poetització troba un terreny molt adequat. *L'illa d'Omar* és també un bon exemple d'adopció justificada —i no com una simple exhibició— d'una tècnica narrativa complexa, que en aquest cas permet la fusió del real (el món de Cèlia, la nina protagonista) amb l'imaginari (Omar i la seva illa de fantasia).

Finalment, ens hem de referir a *Mac's*, la novel·la guanyadora del Premi «Ciutat de Palma» 1988, que és la primera obra publicada per **Andreu Ribas**. Aquí també trobam un cert malabrisme formal, consistent a unir dos temps, passat i present, que coincideixen en un espai comú: el bar «Mac's», que dóna títol a l'obra. Ferran, el protagonista, retorna a Palma després de deu anys d'absència, quan ell i els seus amics han rebut en herència el bar on abans se solien reunir, i recorda els fets que determinaren la seva marxa a Barcelona: la passió per la dona que estimava i la impossibilitat d'oblidar-la àdhuc després d'haver mort, la ruptura amb ella i la reclusió al manicomí. La major part de l'acció ocorre en l'escenari del bar nocturn, lloc típic d'una ciutat envilida pel turisme, poblat per uns personatges típics d'aquesta degradació social i per l'esbojarrat grup d'amics de Ferran, tots ells ben característics de la literatura postmoderna. La inclusió de l'autor dins el propi relat és sobretot una mostra més del sentit de l'humor sorprenent i sovint inversemblant de *Mac's*. Tot és deformat i exagerat perquè, com aprèn el protagonista, al capdavall la vida és un absurd, en què els humans som regits per les lleis arbitràries de l'atzar.

NOTA FINAL

Naturalment no pretenc extreure cap conclusió d'aquest breu i superficial repàs, que respon sobretot a un propòsit informatiu de la darrera narrativa produïda a Mallorca. Tan sols crec que cal subratllar una vegada més la importància de l'aparició d'aquestes obres. Esperem que aquests i els nous narradors que des d'ara sorgeixin es trobin amb un camí obert i es confirmi que són certes les esperances que hem dipositat en ells.

PERE ROSSELLÓ I BOVER

NOTA BIBLIOGRÀFICA DE LES OBRES ESMENTADES A L'ARTICLE

Jaume Capó Frau, *Ronda amb fantasmes*. Manacor, Col·lecció «Tià de Sa Real», 18, 1983 / *La petita mort*. Manacor, Llunari, 1986 / *Trànsit*. Barcelona, Area Contemporània, 1987.

Gabriel Galmés Truyols, *Scala averni*. Manacor, Col·lecció «Tià de Sa Real», 28, 1985 / *Parfait amour*. Barcelona, Quaderns Crema, 1986 / *El rei de la casa*. Barcelona, Quaderns Crema, 1988.

Maria de la Pau Janer, *Els ulls d'ahir*. València, Editorial 3 i 4 (Col·lecció «Narratives 3 i 4», 3), 1988 / *L'illa d'Omar*. Barcelona, La Galera (Col·lecció «Els Grumets de la Galera», 93), 1989 / *L'hora dels eclipsis*. València, Editorial 3 i 4 (Col·lecció «Narratives 3 i 4», 15), 1989.

Gabriel Juan Galmés, *Els dissertants*. Manacor, Col·lecció «Capcigrans», 5, 1984.

Andreu Ribas, *Mac's*. Barcelona, Columna, 1989.

libreria
Jovellanos
 • pósters
 làmines
 postals...
 Jovellanos, 1 10.72 14 66
 Ciutat de Mallorca

SUBSCRIVIU-VOS A LA REVISTA LLUC

1990: La nova poesia a Mallorca

per **Jaume Rosselló**

Parlar avui de la poesia jove a Mallorca és, més que parlar de poesia, fer-ho de cadascun dels poetes que són i escriuen per aquests indrets. I hom vol cop-sar tants de matisos, que se li fa difícil no acabar em-mudint, perplex i atordit.

Potser qui assolesqui, com jo no puc, una visió panoràmica i assèptica d'aquests paratges hetero-genis i asprius a l'enteniment, visió esclarida per la perspectiva i la distància, sigui més lúcida o encertat, i pugui veure més coses, que jo, des de la ignorància de qui prova a mirar un quadre de massa aprop, no arribi a destriar amb prou nitidesa.

Des de fa molts d'anys, Mallorca es considerada cau de poetes i d'altra gent lletraferida. Assus-suaquí ens han nascut homes cepats, carregats d'es-patlles, pilars mestres de les lletres catalanes. No cal fer-ne un llistat, que podria esser perillós, car cauria en el risc temerari d'un oblit. Tal vegada per això és un consol alleujador no haver de tractar amb la poe-sia i uns poetes testimonis d'una història de la qual ja en són part, sinó amb aquells que potser ho siguin quan hagi passat prou temps per a rectificar-me on, aquí i avui, em pugui equivocar.

Des d'aquesta mirada on cal ensaltar-se si hom vol descriure el panorama, els homes pareixen pe-tits, més grans els pobles. I ens arriben veus: veus ponderades i iròniques, anàrquiques o obsessives, silencis i cridaires, veus com esvalotats clamors o com remucs tímids, parles diàfanos o hermetis-mes quasi patològics.

I cada veu amb el seu missatge: subtil o acerat, senzill o valent, diminut a voltes, a voltes endomas-sat.

Aquesta insularitat que patim, que sovint ens ha fet tant de mal fent-nos anar sempre vint passes rera l'avantguarda barcelonina, ha esdevingut a Ma-llorca una insòlita deu que ha començat a vessar, llargament i a dojo, magnífiques idiosincràsies. Aquí ja no té sentit parlar-ne, de «retard perifèric» (o al manco es va esvaint aquest sentit, lentament i ir-revocable).

Des d'aquella «eclosió de la diversitat» dels anys setanta, havíem viscut un parèntesi d'espera i nostalgies. Res no semblava el mateix. L'avantguarda poètica perdia l'eima. Noms com Andreu Vidal, Damià Huguet, Àngel Terron, etc., pareixien l'últim esglaó de la darrera escala. Sortosament no fou així.

Tal vegada es perderen amb aquella «genera-

Salvador Bonet Fernández

ció» uns cànons estètics irrecuperables. Però es va perdre, sobretot, la poesia compromesa, la testimonial, la reivindicativa, aquella amb l'esperit de lluita i rebel·lia, i aquella altra que anava buscant una mena d'identitat perduda dins la brossa d'uns lustres aclaparadors.

Ja no té el mateix sentit fer del poema un torna-veu sociopolític, un espill on reflectir els miratges d'una utopia revolucionària, un cop de falç defensor d'una llengua en perill, flagel·lada pel malcarat espanyolisme illenc i la indolència d'aquesta terra.

L'esvaiment de tot això com a necessitat pe-remptòria, determina els trets que condicionen, es vulgui o no es vulgui, la nostra manera de fer i viure la poesia. I determina també la ruptura del vincle amb la «generació» anterior. Ruptura que es resol, per a uns, amb la recerca de vincles més antics; amb la influència dels més llunyans, per als altres: sempre, uns i d'altres, lligats a poètiques remotes.

Per altra banda, el fet irrevocable que poques si-guin les dèries que sapiguem compartides, fa que es perdi un sentiment dolidari que sovint han experi-

mentat, anys enrera, grups tan diferents al nostre.

Aquesta casta de solidaritat és la nostra gran desconeguda. En canvi, coneixem prou bé l'individualisme, tirant cadascú pel seu caminó mal traçat.

El poeta, ara més que mai, es troba sol, tot sol, sense res que el lligui als companys, sinó és, tal vegada, l'estúpida obsessió d'immortalitat.

Lluitam per poc més que per un reconeixement personal d'origens, adesiara, ben foscos i arbitraris.

Malgrat tot, hem de reconèixer que ha estat aquest individualisme egocèntric, el que ens ha fet possible la supervivència. Però, mai tan llunyà el concepte de generació! Sense premisses ni objectius comuns, s'ha fet encara més palesa la diversitat que esclatà amb els anys setanta. I des d'aquesta diversitat puixant, una allau de joves i joves, mallorquins i catalans a consciència, ens han sorprès amb una obra sobtadament engrescadora.

És clar, quan, superats molts dels condicionants sociopolítics que foren el ressort i l'empenta de tot aquell que provava a escriure quatre paraules, arriba, a poc a poc però ferma, una autenticitat inversemblant, a voltes corpedora. L'obra poètica d'avui no pot respondre només a una reivindicació político-social, cap raó extraliterària la justifica per si mateixa, i, malgrat tot això, existeix! I ho fa plenament, genuïna sense cap dubte.

La utilització d'un català normalitzat i la convicció incorruptible de la pròpia catalanitat són ja un fet consumat, gairebé unànime. S'alcen paraules que sonen amb la cadència i el ressò greu de la maduresa, que també ens saben fer estremir amb l'eina aspra d'uns dialectalismes ara i sempre enriquidors.

Tanmateix, tal vegada les formes normalitzades del català s'han imposat sovint amb massa rigor, com sovint s'ha malentès això de «normalitzar».

Som hereus d'una cultura i una llengua que bé es poden permetre el luxe de transpassar els límits del que es considera estàndard i anar a cercar, entre i entre, el tarannà comarcal de cadascú.

Però, naturalment, la normalització no s'ha enllestida. Cal fer-li costat incondicionalment. I els que ara ens deim joves poetes mallorquins som una miqueta responsables de fer arribar a bon port aquesta nau tan digna.

És una tasca difícil, sobretot per una gent sovint massa oblidada per les institucions, que roman sota l'influx arbitrari d'uns premis i certàmens massa tèrbols, gent desvinculada normalment de l'imperi editorial (desaparegudes malauradament empreses com Tafal, Llibres del Mall, etc, editorials que es preocuparen de publicar els inèdits).

Aquesta gent patim, a més a més, greus mancances de formació teòrica, encara que hi ha notables excepcions. Cal posar-hi remei. Però cal també, mentrestant, que hi posem força on hi hauria d'haver seny, que dominem amb il·lusió la manca d'esment i de recursos, que facem brollar la paraula com si el desencís no campàs arreu i tot fos gairebé com sempre hauria d'haver estat.

De l'estol de joves poetes que conec en aquesta illa, els següents no són més que els noms que ara em vénen a la memòria:

Margalida Pons (Ciutat de Mallorca, 1966). Llicenciada en Filologia Catalana. Guanyadora del Premi Salvador Espriu 1985 amb el llibre *Sis bronzes grisos d'alba* és un dels més alts valors de la nostra poesia jove. Ha publicat també el recull de poemes *Les aus* (1988), guanyador del Premi Ciutat de Palma de l'any anterior. També practica la crítica literària i col·labora a l'«Avui», «El Dia 16», «El Mirall», «Revista de Catalunya», «Serra d'Or», «Escalbruix», etc. El domini del llenguatge, certa tendència naturalista i un simbolisme molt particular són, segurament, els trets més destacats de la seva obra. La poesia que fa na Margalida és una poesia de l'experiència. A partir de les seves vivències, ens va introduint subtilment al seu univers particular, on l'experiència pròpia és la millor manera, la millor eina per a copsar i entendre conceptes més complexos.

Actualment està preparant un estudi sobre la narrativa de Blai Bonet. També fa feina en l'estructuració del que, podríem dir, serà el seu primer llibre de poemes, llibre concebut com a tal des d'un principi i que no es limita a ser un simple recull.

Francesca Verd (Ciutat de Mallorca, 1966). Francesca és una poetessa força prolífica, incòmprensiblement poc coneguda si calibram la qualitat de la seva obra, una poetessa que ha duit a la pràctica una mena d'hedonisme literari que culmina amb el que ha anomenat «poesia lúdica». Ens sorprèn amb la solidesa d'una obra que és tot un cant a l'enyor, un enyor que agafa en el context dels seus poemes un significat inèdit.

La qualitat de la seva obra resta tota ben inèdita, fent palesa l'enorme miopia editorial, com un perfecte escarni a una ignorància vergonyosa: *Trossos de vent* (1983-84), *Quaderns de L'ocell gris* (1984), *Tardor com Primavera* (1984), *Tres temps per a una roca* (1984), *Entre l'aire i el crit* (1985), *Camins per a un destí* (1985), *Triptic* (1986), *Noces de boira* (1987-88).

Té en preparació un llibre en el qual fa temps que treballa, *Llibre de l'enyor circumstancial*, obra que farà més evident la injustícia de la seva circumstància.

Salvador Bonet (Ciutat de Mallorca, 1963). Home conegut i polèmic, mai tan reconegut com caldria. La popularitat li ve, fonamentalment, d'esser el «director espiritual» de l'anomenada Nova Generació Poètica i del seu principal mitjà d'expressió: la revista POR. Ja li venia d'enrera aquesta dèria editorial, car havia participat, els anys 81 i 82, juntament amb Llorenç Vich i Pep Martí en l'edició del primer «fanzine» creat per aquesta fornada de joves poetes, publicació que sortí al carrer amb el títol de «Artres».

Salvador ha col·laborat sovint a la premsa local. Actualment ho fa al «Diario de Mallorca», on tracta temes de cultura i societat.

Dossier: LITERATURA JOVE A LES ILLES

Mitòman convençut, vivaç i burleta, fa una poesia senzilla, directa, a vegades fins i tot trivial, una poesia que arriba tot d'una o ja no arriba. També tota la seva obra és inèdita, i ho és per expressa voluntat. Pareix que no entra en els seus interessos la publicació dels poemes que ha escrit al llarg de la seva trajectòria. Ha anat escrivint un «Diari poètic» des de l'any 1982, obra que consta, avui per avui, de 14 quaderns.

La seva darrera obra poètica és un recull que duu el títol de *Insomni*.

Salvador sovint deixa de banda la poesia, per a dedicar-se a la prosa o a la tasca editora de la revista POR. Aviat apareixerà el que serà l'últim POR, el número deu, el darrer testimoni d'una tasca que ha arribat prou lluny, però amb la mort pronosticada i feta pública en el mateix moment de la naixença.

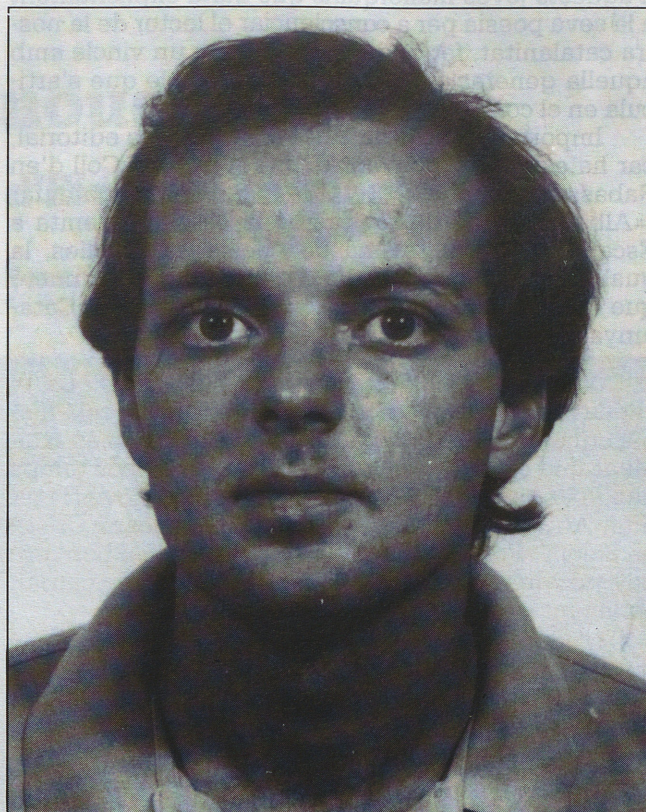
Miquel Bezares (Llucmajor, 1968). També posseïdor d'una simbologia força original, la seva és una poesia sintàcticament experimental, a la qual es pot observar una clara evolució del vers curt i eminentment sintàctic al vers actual, més llarg i sovint al llinyar de la prosa. En aquest sentit podem trobar a la seva obra influències de Blai Bonet disfressades per una temàtica i uns recursos molt particulars.

A la primer etapa que hem esmentat pertany *Cos de calitja* publicat l'any 1987 per Edicions Atàviques, de les quals en Miquel és coeditor, juntament amb Biel Thomàs. Ja dins el segon període ha escrit *Carnaval*, Premi Ciutat de Palma 1989, que aviat estarà a l'abast de tothom, publicat per Columna. Com a obres inèdites cal esmentar *Crònica del desfici* (1988) i un llibre de contes. Ha col·laborat també a la premsa i a revistes literàries com «Reduccions», «Escalbruix», etc.

Actualment prepara *Indicis*, amb textos seus i dibuixos de Biel Thomàs, que ben prest veurem a les llibreries habituals.

Arnau Pons (Felanitx, 1965). A títol particular publica l'any 1983 *Aliança matrimonial*, recull de poemes primerencs. Hem d'esperar a l'any 1988 per a trobar-nos amb *Liquen Saur*, obra publicada per les Ed. Atàviques i prologada per Blai Bonet, del qual també Arnau rep una poderosa influència, com la rep així mateix de Foix, dels clàssics grecs i llatins i de la poesia àrab. Aquesta insòlita diversitat de deus d'influències es reflecteix amb força a l'obra del poeta. És la seva una poesia de recerca, mesella de referents clàssics, una poesia que segueix una mètrica es diria que per tenir el plaer de trencar-la. Tot a l'univers d'Arnau és singularíssim: la utilització del llenguatge, el maneig de la sintaxi, el vocabulari ple d'arcaïsmes i paraules recercades, l'avantguardisme que Arnau sap combinar amb les formes aparentment tan clàssiques...

Arnau ha col·laborat a premsa, ha estat coordinador i articulista de FAX cultural i cap poètic de

M. A. Llauger

«Poetry & Sons», juntament amb Margalida Pons i Biel Mesquida. També ha estat col·laborador de «Pandrossou», «El Mirall», «Escalbruix», «Metronom», «Serra d'Or», etc.

Ara prepara una petita peça de teatre amb Blai Bonet i Biel Mesquida, peça que es presentarà l'any 91 sota el títol de *Els cossos repelents* i serà interpretada pel grup La Iguana.

També té en preparació un llibre de relats.

Llorenç Vich (Ciutat de Mallorca, 1964). Altre temps home escèptic amb les muses, seduït per una prosa àgil i falaguera, guanyador del Premi de Narrativa Curta «Vila de Bunyola» 1985 i assidu col·laborador de la premsa illenca, s'ha dedicat, progressivament, a crear una poesia la màgia de la qual encisa tot el que toca i, alhora, l'apropa a l'enteniment.

Cadascuna de les seves obres té una personalitat pròpia, un caràcter peculiar i novell, com si el poeta sofrís evolucions qualitativament importants entre obra i obra, com si el fet de crear dugués implícita una renúncia a allò creat anteriorment. Malgrat això, podem trobar tota l'obra escrita fins a 1988 en un sol aplec que duu el títol de *Primers Florilegis* i comprèn tres reculls ben diferenciats: *Removent papers* (1980-83), *A l'infern amb les gavines* (1981-83) i *Els antics tremolors* (1985-88). Posterior és el recull

Catalunya (1989), on la seva obra assoleix quelcom que havia restat amagat o implícit fins aleshores, el seu marcat nacionalisme. Llorenç és potser l'únic d'aquests joves mallorquins que lluita explícitament a la seva poesia per a conscienciar el lector de la nostra catalanitat, fet que suposa encara un vincle amb aquella generació dels setanta, un vincle que s'articula en el compromís de cada vers.

Important també ha estat la seva tasca editorial, car ha estat al capdavant de la revista del Coll d'en Rabassa («Volatord») i de la de Banyalbufar («Albaflor») i ha deixat també la seva empremta a Escalbruix, única revista de poesia de les illes, la qual va contribuir a coordinar amb ocasió del número que l'esmentada revista dedicà al Mil·lenari de Catalunya.

Joan Anselm Ginard (Manacor, 1966). És el capdavanter del que podríem anomenar «escola manacorina». Deixant de banda la qüestió de si és realment una escola, el que és cert és que en poc temps han aparegut una gran quantitat de noms joves i inèdits: Antoni Ferrer i Febrer, Andreu Mascaró, Cristina Salom i Ferrer, Joan Rosselló Màrvel i un bon grapat més de joves poetes dels quals alguns no cauran fàcilment a la fossa comunal de l'oblit.

D'aquesta colla va destacar, fa encara molt poc temps, un al·lot seriós i tímid, circumspecte, sempre irònic, home de poques paraules fins i tot a l'hora d'escriure, però que ens feia restar bocabadats quan ens deixava guaitar i entreveure l'enorme força interior que, gairebé sense voler, vessava pertot arreu.

L'any 1988 va guanyar el Primer Premi Escalbruix i, com si això hagués estat una mena de premonició, a l'any següent ens va honrar fent-se amb un dels guardons més importants de les lletres catalanes: el Premi Salvador Espriu. El llibre que va esser mereixedor d'aquest reconeixement ha estat editat recentment per Edicions 62 amb el títol de *Paraules, coses*.

La seva poesia és com ell, poques paraules que arriben al bell mig del moll dels ossos, breu i concisa, sovint amb dues lectures (o tres, o quatre...), sempre exactament perfecte. És el tipus de poesia que ens fa avinent tota una filosofia d'entendre el fet vital i tot allò que pot connotar si hom té el privilegi de saber detectar-ho. Només cal, doncs, esser per uns moments una mica com ell, per adonar-nos que hem topat amb una de les més fermes promeses del panorama literari català.

Miquel Àngel Llauger (Ciutat de Mallorca, 1963). Vet aquí un altre trist exemple de la indolència de la nostra cultura «oficial». Llicenciat en Filologia Catalana, Miquel Àngel és un poeta amb prou mèrits per aparèixer a les exigents antologies de la poesia jove catalana, on repetidament hem hagut de descobrir la seva iniqua i repetida absència.

Des d'un naturalisme basat en la descripció del món que l'envolta, Miquel Àngel ens presenta tot un univers dels sentits, que ens captiva amb la serenor i l'assossec d'un entorn amable. Ha publicat *L'arena*

de l'amor a la col·lecció Balenguera de l'editorial Moll.

No seria honestat i sí segurament falsa modestia, excloure'm a mi mateix dels que ara som i escrivim en aquesta illa nostra, encara que deixaré pels altres qualsevol avaluació de la meua obra. D'aquesta, el més recent són els següents reculls: *De flabiols, llampades i exterminis* (1988) i *L'avenc de les boires i les paraules* (1988-89). En preparació tenc un aplec de poemes curts, gairebé aforístics, sota el títol provisional de *Epidèrmia*.

A tots els anteriors podríem, naturalment, afegir molts de noms: Josep Lladó, poeta i editor (amb Lluís Alzamora i jo mateix) del mitjà literari més rellevant, avui per avui, que tenim a l'abast per aquests indrets: la revista de poesia Escalbruix; Jaume Galmés i Riera, que destaca per la seva tasca traductora, Biel Sampol, guanyador del darrer Premi Escalbruix, Pere Torrents, Maria Antònia Burguera... i tants d'altres que hauran de perdonar-me la llicència de recordar-los amb un etcètera.

JAUME ROSSELLÓ
Esporles, 8 d'abril de 1990

FÁBRICA D'ARTICLES DE PELL
guants
bosses
peces de vestit
i marroquineria en general

Gran Via de Colón Telèfon 50 19 00
INCA

Dossier: LITERATURA JOVE A LES ILLES

Brots nous

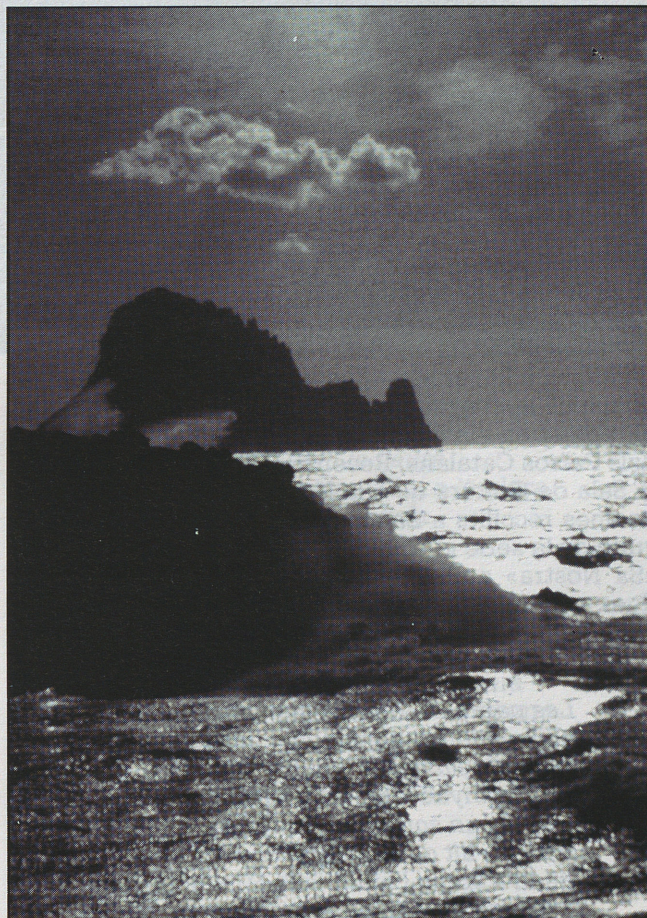
Entorn dels poetes joves d'Eivissa i Formentera

per Jean Serra

Fins fa pocs anys la poesia semblava ser, a Eivissa i Formentera, la temptació literària més forta. Antoni Marí (1944), Antoni Roca (1944), Josep Marí (1948), Francesc Escandell (Formentera, 1948), Isidor Marí (1949) o Pep Costa (1949) han esdevingut poetes encara en exercici. Entre els escriptors pitiusos posteriors a ells, Enric Ribas i Marí (1955) i Antoni Cardona i Bonet (1953) es decanten per la prosa narrativa. Marià Torres (1957) i Bernat Joan i Marí (1960), que han escrit poesia i teatre, exerceixen com a professors de Llengua i Literatura Catalanes, a Eivissa, i han publicat rigorosos treballs sobre llengua, literatura i cançó popular. Jaume Torres (1958) i Bartomeu Ribas Guasch (1959) varen guanyar ex-aequo en 1979 el Premi Baladre de creació literària instituït aquell any per l'Institut d'Estudis Eivissencs, amb sengles reculls de poesia, en prosa el primer i en vers el segon. Els *Vint-i-cinc poemes illencs*, alguns articles de crítica literària publicats entre 1980 i 1981 i la seva voracitat lectora auguraven que Bartomeu Ribas Guasch esdevindria un sòlid poeta, però d'aleshores ençà ha donat a conèixer escasses mostres del seu treball, amb una reserva tan extremada que ens impedeix d'avaluar la seva creació inèdita (o in-existent).

Els poetes eivissencs i formenterers que ara compten entorn dels vint-i-cinc anys o menys d'edat, alternen el conreu de la poesia i la narrativa, havent-se decantat, en algun cas, per la prosa o l'espectativa i el silenci... Perquè avui com ahir la manca de mitjans o plataformes a través dels quals canalitzar la producció literària treballa, a les Pitiüses, en contra de la normalització de tota la nostra cultura en general i de la creixença i enfortiment de la nostra parcel·la literària en particular i a favor del descoratjament dels nous autors fent perillar les seves clares i manifestes vocacions...

Hem cregut representatius —d'entre un esplet de gent jove que té la dèria d'escriure «coses»— els poetes i poetesses dels quals donem notícia breu a continuació, oferint, en cada cas, a tall d'il·lustració, una mostra de la seva feina auroral, oberta cap a un futur ple d'interrogants.

Es Vedrà (Foto: Pep Fiol)

Neus Costa Mayans. Va néixer en 1963 a Sant Francesc Xavier de Formentera. És llicenciada en Filosofia i Lletres i exerceix com a professora a l'Institut de Batxillerat del seu poble natal. En 1980 va guanyar el Premi Baladre amb el recull *Impressions*, editat l'any següent per l'Institut d'Estudis Eivissencs. Ha col·laborat a la revista formenterera «ADN», però la mostra que podeu llegir és del llibre esmentat:

Record

*Record el poble humil,
record la gent tranquil·la,
la verdor del camp humit,
la foscor, el sol, la llum del dia.*

*És el record del vell,
és l'oblit del jove,
és la flor que neix d'un ahir,
és l'avui d'un poble.*

*Sent el vol de l'orenella,
ja s'acosta l'estiu.*

*Un vell recull gavelles
i canta, balla i riu.*

*Se sent l'olor de les flors
la claror del dia que fuig,
vol ja descansar el teu cos
sobre una consciència de l'avui.*

Joan Antoni Marí de la Fuente. Va néixer, també, a Sant Francesc Xavier de Formentera en 1964. Ha estudiat la carrera de Ciències de la Informació a la Universitat Autònoma de Barcelona i a la Universitat del País Basc.

Actualment resideix a Bilbao, ampliant estudis. En 1981 va guanyar el Premi Baladre amb el recull de poemes titulat *Crepuscle* que l'I.E.E. li va editar en 1983. Té poemes publicats a «Gavella», suplement de poesia de la revista de còmic formenterera «ADN», i a la revista «Eivissa», a més d'articles periodístics apareguts a la premsa de les Pitiüses. Ha participat en els I i II Encontres de Joves Escriptors dels Països Catalans. Recentment (4.1.90), va llegir a la Sala de Cultura de «Sa Nostra» a Eivissa els seus poemes recollits a *La xerinoa estelada*, quadern divuitè de la sèrie «Lectures poètiques», que patrocina «Sa Nostra» amb la col·laboració de l'I.E.E. En les dues mostres següents hom pot copsar certa evolució:

A cops de llavi

*Les paraules àlgides, com a solcs,
esdevenen l'ungleig dels teus llavis
i aquella llumenta a la cambra,
acompanyada per un perfum de cuixes,
sembla un somni de novel·lista nu.*

*Para un llit de camèlies
quan trenqui l'alba
i vendrà a tu com la boira de la platja,
i xisclaré amb el teu sexe:
sibil·la silenciosa.*

*A mercè dels teus pits
vull brollar joiós un plor incestuós,
fins i tot colpejar pam a pam
el teu cos.*

*Pàl·lid de suor freda,
vaixell i llampec,
m'untaré dels teus llençols.*

I arriba la nit: llimbe de llavis.

(25-V-82, de «Quatre poemes», «Eivissa» núm. 14, 1983)

Terra endins no hi ha la mort

*El salitre del front et dirà fins a on lluites
quan sota el perfum d'una figuera gestant
hi trobaràs el repòs de la sang
i deixa que s'agermani amb la saba de l'arbre.*

Si t'adorms, tu també seràs arrel.

(Juliol 1985, de *La xerinoa estelada*)

Maria Ribas Prats. Nascuda a Sant Antoni de Portmany en 1965, és en l'actualitat llicenciada en Ciències de la Informació i treballa a Eivissa com a corresponsal de TVE-Balears. D'ella coneixem el seu esplet de versos juvenils titulat *Flors de Portmany* (1981) i fragments del seu llibre en prosa, també de 1981, *Cavalcada dalt Eivissa a l'hora dels silencis*. Malgrat que sembla haver abandonat la literatura de creació, vegeu un exemple de les seves *Flors de Portmany*:

I acabar amb tot

*I acabar amb tot (menys amb l'esperança),
buidar el parany obac de la memòria
de somnis, nits i dies incomptables.*

*Relegar les paraules, els fets,
fins a les coses,*

*a coses impossibles. Buidar-ho tot,
obrir ropers, calaixos vells,
memòries... també velles.*

*I deixar volar el temps
i els ocells al cel.*

*Al cel, avui que és nou,
aclaparar d'estrelles.*

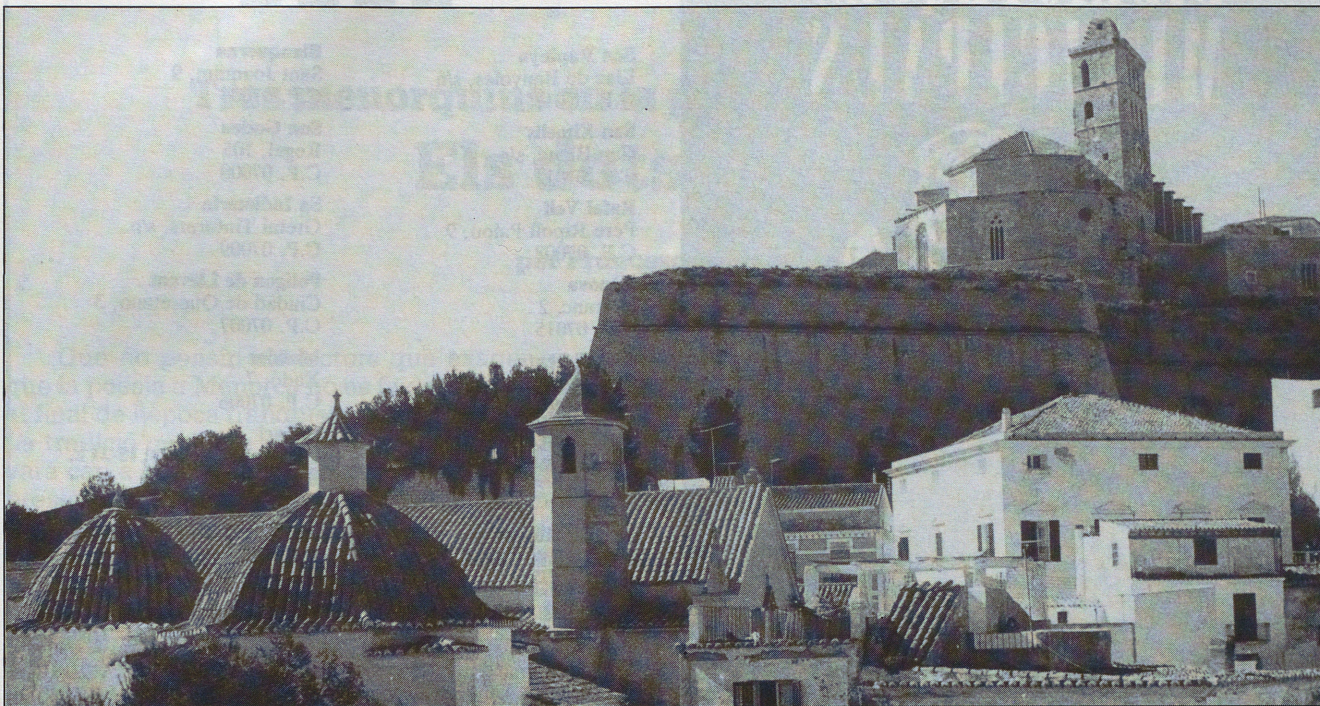
Bartomeu Marí Ribas. Nascut a Benimussa, Sant Josep de sa Talaia (Eivissa) en 1966, és narrador i poeta. En 1982 va guanyar el Premi Baladre amb la narració titulada *De setze en setze*. El mateix any va aconseguir, amb un conte, un accésit al Premi Josep Pla. Va ser seleccionat entre els deu primers poetes joves en el III Encontre de Poesia Catalana Jove celebrat a Elx, pels Nadals de 1982. La mostra present va aparèixer a la revista eivissenca *Es Vedrà i es Vedranell* (Núm. 2, juliol 1983):

MIQUEL BARCELÓ MAS
INSTAL·LADOR ELECTRICISTA

C/. Almoina, 43 Tels. 64 72 72- 64 72 25
07260 PORRERES (Mallorca) Fax: 64 79 83

Dossier: LITERATURA JOVE A LES ILLES

Sonet blau

*Pinzells que el no-res torcen en blau,
isolats fills unigènits cerquen un bon blau,
potser el port..., a mig partir, un ressò blau,
blau missatgers, amb missatge blau.*

*Segueixen les reixes de mots esclaus, i blaus;
por marinera, ormejos, crits blaus!
entre els velers, delers blaus.*

Saps que els llaüts llauren: sementers blaus.

*per a tu. Encastats a l'arena, la terra és blava,
banyada la llengua, banyada aquesta blava
sort; de l'ull, banyada la nina blava.*

*Car és blau com aquest sollell cremat, blaves
són les hores; són blaves*

les paraules que diu l'altre Marí, Josep: blaves.

Maria Neus Cardona Ribas. És, per ara, la més jove d'aquestes noves veus. Nascuda a Sant Agustí d'es Vedrà en 1972, actualment estudia COU a l'Institut de Batxillerat Quartó de Portmany. L'any passat va guanyar el Premi Baladre amb la narració titulada *Mar de dol*, on, així mateix, va incloure tres poemes. De moment la seva és —com diu ella— «poesia en llibertat». Però li agradaria «assolir la perfecció i el dens contingut de la poesia de Riba o Espriu». Ha publicat poemes a les revistes estudiantils «La Bucòlica» i «Paperina». Vegeu un botó de mostra:

Quadre de costums

*Retrona el tambor i la flauta
canta amb les castanyoles a la plaça.
La majoria s'escura la gola
i dels seus llavis brollen
els mots d'una cançó.*

*Poques passes més enllà
dansen figures blanques
faixades de vermell
entre roselles vestides de púrpura
i ornamentades amb el metall daurat.
Espasí cridaner,
estendard de lletres d'or i d'argent,
vetes juganeres que dansen
junt als riflacos de colors...
pinzellades que dibuixen
un quadre de costums.*

Com hem dit una estoneta abans, aquests «brots nous» de la poesia pitiüsa són tan sols unes mostres, prou representatives, d'entre més gent jove que escriu esporàdicament. Per ventura amb el transcurs dels anys abandonin els versos a favor de la prosa narrativa o la seva vocació meni cap a altres activitats. En qualsevol cas són l'espurneig tessonner d'una cultura malmesa, són «brots nous» nodrits amb la saba estimada i antiga d'un poble de terrassans i mariners.

JEAN SERRA
Eivissa, hivern 1990

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

1990

Son Rapinya
Llac de Banyoles, s/n.
C.P. 07013

Son Ximelis
Cap Blanc, s/n.
C.P. 07011

Rafal Vell
Pere Ripoll Palou, 9
C.P. 07008

Gènova
Barranc, 2
C.P. 07015

Establiments
Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

Sant Jordi
Bauçà, 31
C.P. 07199

Arenal
Pça. G. Rul-lan Garcías, 5,
1er pis. C.P. 07600

Coll d'en Rabassa
Bailèn, 38
C.P. 07007

Blanquerna
Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

Son Gotleu
Regal, 105
C.P. 07008

Sa Indioteria
Gremi Tintorers, s/n.
C.P. 07009

Polígon de Llevant
Ciudad de Querétano, 3
C.P. 07007

Molinar
Xadó, 7
C.P. 07006

Horari
Dilluns a divendres: 15-21 h.
Dissabtes: 10-14 h.

Cort
Pça. Cort, 1
C.P. 07001

Horari
Matins: 9'30-13'30 h.
Horabaixa: 17-20 h.
Dissabtes: 9'30-13 h.

ajuntament de palma

ESCOLANIA DE LLUC

CONSERVATORI ELEMENTAL
DE MÚSICA

OBERTA MATRÍCULA
CURS 1989-90

INFORMACIÓ: SANTUARI DE LLUC
Tels. 51 70 02 - 51 70 25

Dielectro Balear

Sociedad Anónima

► Gremi Fusters, 43
Polígon Son Castelló (ASIMA)
07009 PALMA DE MALLORCA
Telèfons: 20 44 64 (6 línies)
75 56 25 - 75 56 81 - 75 42 42

Fax: 75 82 29

ELECTRICITAT

► Carrer de la Pagesia, 68-B
Polígon Industrial
07500 MANACOR (Mallorca)
Telèfons: 55 53 51 - 55 55 55
Fax: 55 53 62

MAQUINÀRIA

► Extremadura, 21
07800 EIVISSA
Telèfons: 30 12 11 - 30 30 03
Fax: 30 02 57

IL·LUMINACIÓ

► Polígon Industrial, G 103
MAÓ (Menorca)
Telèfon: 36 17 09

► Polígon Industrial, 41-bis
07760 CIUTADELLA (Menorca)
Telèfons: 38 06 93 - 38 26 19
Fah: 38 64 29

AÏLLANTS

Dossier: LITERATURA JOVE A LES ILLES

Tres menorquins en la poesia catalana actual

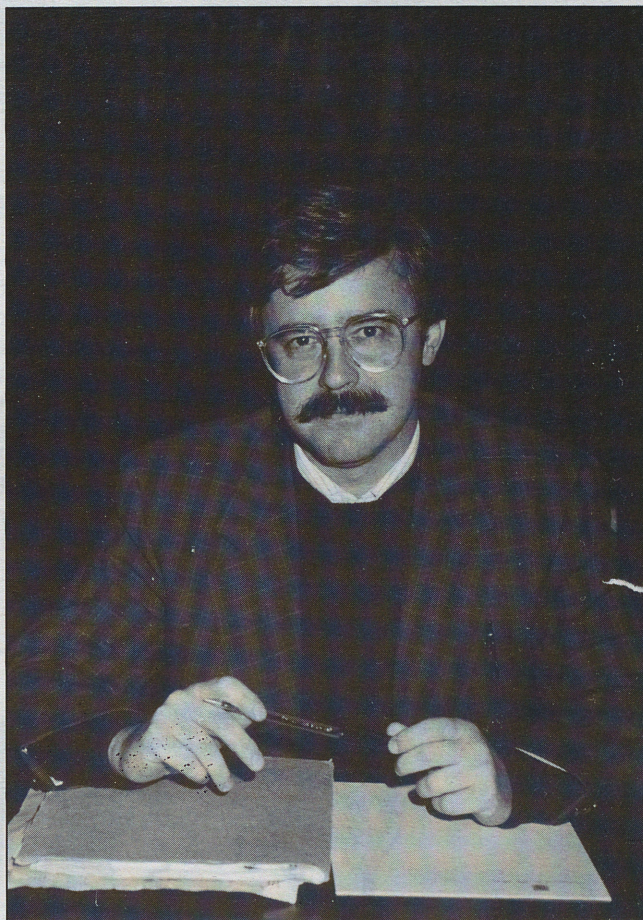
Els dots ignots

per Francesc Florit Nin

Que no pensin els lectors que exager quan dic que la poesia a Menorca no es fa del tot moderna fins al final de l'època franquista. En concret fins el 1975. La tradició moderna que arraca en Baudelaire i derivarà cap a les avantguardes no té a Menorca cap representant fins a l'actual generació. Ni tan sols ha tingut un representant que en fos model i mestre. Potser açò no té gaire importància perquè la tradició de les altres illes i la de la literatura catalana en general és la pròpia tradició. Tanmateix que Menorca no hagi produït autors com Villangómez a Eivissa i Rosselló-Pòrcel o Llorenç Moyà o Blai Bonet a Mallorca, ha de tenir el seu pes, alguna cosa important ha de voler dir. L'aïllament literal a què estam obligats fe augmentar com a través d'un prisma les virtuts i els defectes d'aquest fet literari. Tanmateix les noves tecnologies de les (tele)comunicacions han fet canviar totalment el panorama i avui per avui les diferències entre les literatures insulars no vénen tant per la producció actual ni per la qualitat contemporània, sinó per la història literària i l'herència cultural particular de cada illa. I en això la poesia menorquina, a diferència de la mallorquina (no tant l'eivissenca), ha tingut una tradició caracteritzada per les grans absències d'autors, d'obres, de moviments, d'estètiques.

L'any 1976 la revista «Faig», treu un número monogràfic sobre la literatura a Menorca. Aquestes pàgines recullen la nova poesia que la dècada dels 70 coïa entre un grup d'estudiants menorquins. De llavors ençà les diverses publicacions de poesia s'han succeït, han sorgit noves veus i tot plegat ha contribuït a fer un caliu molt apreciable. La generació sorgida arran d'aquell fet tindrà una pensada que es convertirà en el fet més important per a la poesia de Menorca d'aquests últims anys. Decideixen de publicar la poesia més jove a través d'unes edicions anomenades *Quadrens de poesia Xibau*. Col·lecció que ha tornat ara a reviscolar amb una *Mostra de Poesia menorquina*, publicada recentment i que us donarà una imatge prou aproximada de la poesia en aquest racó de món.

La poesia actual a Menorca, a més de ser abundant (una trentena de títols en quinze anys) és rica. I com pertot presenta una diversitat molt sana. En un

«Pere Xerxa» (Joan F. López Casasnovas)

article breu com aquest només podem atendre tres poetes que em semblen els més importants per a ressenyar-los. Tanmateix vull indicar per justícia encara que només sigui de nom aquests altres tres:

Damià BORRAS. *Poemes amb adreça*. Xibau núm. 5.

Biel MERCADAL. *Ella va sopar mosques*. AJELC (El Mall).

Gustau JUAN. *Espai intern*. Xibau núm. 3 (2a. època).

PERE XERXA

Joan F. López Casasnovas, amb el pseudònim de Pere Xerxa, és un dels poetes més remarcables de la fornada sorgida a partir dels anys 70. És, a més, de poeta, un reconegut estudiós de la cultura i de la llengua i un polític molt actiu.

Amb *Galops i glops* (1979) la seva primera publicació (a part d'edicions a revistes i col·laboracions diverses), dóna a conèixer una poesia que s'equilibra entre la tradició popular (cançons) i l'elaboració culta. En el pròleg, Pau Faner ja en remarcava les característiques més essencials: l'eufòria pel tema tractat (les festes de Sant Joan del solstici d'estiu) juntament amb la preocupació de la pròpia realitat i tradició, la musicalitat i l'estructura senzilla junt amb la reflexió.

El 1984, els «Quaderns de Poesia Xibau» (núm. 8) li editen *Tiranya al vespre*. Consta de dues parts, una primera de 20 sonets i una segona «Vesprer» de 7 poemes més. Els sonets són d'una estructura semàntica complexa, una minuciosa elaboració del material.

Amb el títol de *Roques-textos* (1987) es va editar una carpeta de sis fotografies de Toni Vidal que van acompanyades de poemes de Pere Xerxa cada una. Una experiència artística, conjunció entre la plàstica i la literatura, que s'ha tornat a repetir recentment. Els poemes aquí escrits són elaboracions verbals i hermètiques, precioses, que figuren el camí entre la matèria inerta de les pedres a la significació emblemàtica de l'home i les seves condicions.

El tret diferencial de Pere Xerxa és potser el profund coneixement lingüístic de la matèria poètica, ço que li permet de jugar amg els mots per a la construcció d'un edifici lèxic excel·lent, ple de raons, d'espais, de comunicacions.

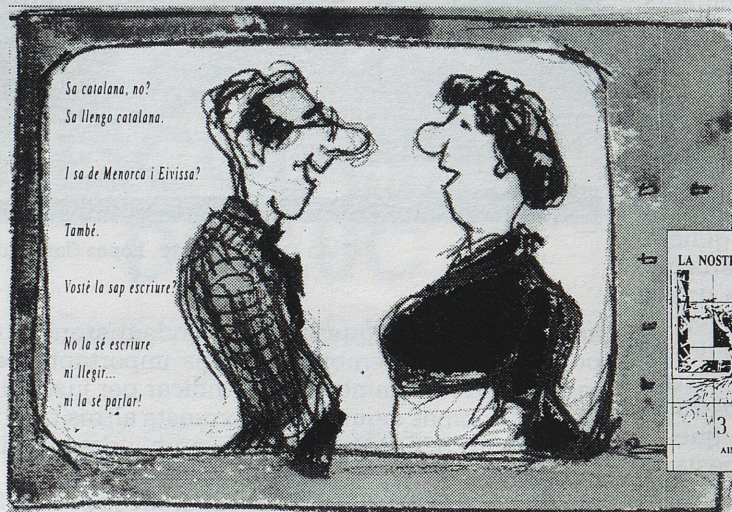
PERE GOMILA

Regió afòtica és el primer recull editat per Pere Gomila. El títol mateix ja ens indica una mica el tipus de poesia que es confegeix pels volts dels anys 70 —editat però el 78: la poesia compromesa del realisme social inspirada en aquest cas en Salvador Espru. Pere Gomila és potser el poeta que ens pot servir de paradigma per a veure l'evolució de la poesia creada a Menorca. És paradigma també de l'evolució general que es va produir en la poesia catalana dels últims anys: la que va del realisme històric a un intimisme més simbòlic. *A Regió afòtica* hi ha tres parts ben diferenciades i que suposen també un to diferent. La part central, «Intermezzo», és per mi un dels moments més feliços de la seva poesia i que a més lliga amb el darrer llibre publicat, *Cristalls* (1984). Aquest últim és d'una qualitat molt remarcable: una poesia laberíntica i genuïna, tancada a les pròpies lleis, pura exaltació de les coses vistes, matèria sensual i cultura del goig. El 1980 Gomila treu a llum un recull de *Tannkas* (Ed. Drüida), on el tema fonamental, l'enigma de la bellesa, es tracta amb una sensibilitat exquisida, d'un erotisme pausat a través d'un llenguatge simbòlic ple de resonàncies.

Pere Gomila és un poeta que escriu molt poc, perquè allò que escriu és reflexionat i elaborat curosament. Una veu que s'ha enganxat a l'estètica refinada de l'inefable i que amb el temps i l'experiència acumulada té moltes coses a dir, i a dir-les bellament.

PONÇ PONS

Ponç Pons és el poeta més prolífic d'entre els menorquins. A més de la poesia, ha escrit dos llibres en prosa i una traducció de poemes portuguesos.

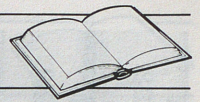
LA NOSTRA LLENGUA. UN DEBAT OBERT

Un llibre de
Aina Moll
Col·lecció Tomir

Català o mallorquí / menorquí /
eivissenc?
Article salat o article lalat?
Parlar en mallorquí als forasters: un
acte de cortesia o de mala educació?
Empastifar els rètols escrits en la
llengua que no ens agrada: un acte
de bona ciutadania, o d'incivisme
flagrant?
Tenim o no tenim el deure de parlar
castellà? I el dret de parlar català?
En què consisteix la normalització
lingüística?
N'Aina Moll, primer per televisió i
ara amb aquest llibre, aporta
arguments decisius per aclarir
aquest debat.

editorial
MOLL
Torre de l'Amor. 4 - Tel. 0241 76
07001 - Palma de Mallorca

Dossier: LITERATURA JOVE A LES ILLES

Quant a la producció poètica ja són cinc els llibres escrits —a part d'altres poemes publicats aïlladament.

La poètica de Ponç Pons ha seguit una línia evolutiva de perfecció formal tot mantenint en els diversos reculls unes constants que ja el caracteritzen. Des del meu punt de vista, la trajectòria de Pons es divideix en dues etapes definides pel tractament divers de l'estructura poemàtica.

La primera etapa inclou *Dins d'un perol d'aigua infecta* (1978), *Quadern d'amorositats i altres interferències* (1979) i bona part del llibre *Al marge* (Moll, 1983). Tres obres que manifesten actituds i maneres rebels, joves, sovint iròniques, expressades amb un llenguatge rupturista i provocador; obres en les quals la preocupació per la comunicació personal en una societat que rebutja i no comprèn està per sobre

la formalització poètica. Una poesia entesa més com a acte de subversió que com a acte de creació.

Lira de bova (Tià de Sa Real, 1987) i *Desert encès* (Crema, 1989) de temàtica més intimista (ja anuncia a «Amb la mar per companyia de *Al marge*) formen la segona etapa. Un llenguatge acurat i una actitud recollida en una relació ideal amb el món provoca una realitat literaturitzada. *Lira de bova* és un valuós exercici d'estil, de vocabulari ric i referents estètics com a fons: literatura, pintura, música. *Desert encès* seguirà aquesta mateixa línia fins esdevenir metapoesia, és a dir, un diccionari on les paraules són esposes lligades a les experiències espirituals.

FRANCESC FLORIT NIN
Ciutadella, març 90

LLUC

Bolletí
de
subscripció

NOM

DIRECCIÓ

POBLACIÓ

es fa subscriptor de la revista **LLUC** per l'any 1990. Pagarà l'import (1.700 ptes.) (estranger 2.500 ptes.) per 6 números

.....enviant un gir postal o taló barrat

.....per un rebut domiciliat a Banc o Caixa

Marcau amb una X la forma de pagament que us interessi.

Retallau i enviau aquest bolletí de subscripció a **LLUC, apartat de correus 619, 07080 Palma de Mallorca**, i rebreu puntualment al vostre domicili la nostra publicació bimestral.

Enciclopèdia de Medicina i Salut

Per a qui vol conèixer el funcionament del cos i s'interessa per la salut.

10 volums
 Relligats en guàfex de color gris.
 4.000 pàgines de text.
 5.000 il·lustracions en color.
 600 requadres fixa **EL QUE CAL SABER.**

GRAN
ENCICLOPÈDIA
CATALANA
nova edició

Més de 12.000 pàgines de text.
 42.000 il·lustracions, la majoria inèdites i a tot color.
 4.500 mapes, plans i fotografies aèries.
 255.000 accepcions: 30% de temes catalans, 10% de lexicografia, 60% de temes universals.
 Enquadernació luxosa en guàfex i lletres estampades en or.

✂

Estic interessat a rebre més informació sobre les obres marcades amb una X, en condicions especials de subscripció.

GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA

HISTÒRIA NATURAL DELS PAÏSOS CATALANS

CATALUNYA ROMÀNICA

HISTÒRIA ECONÒMICA DE LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA

ENCICLOPÈDIA DE MEDICINA I SALUT

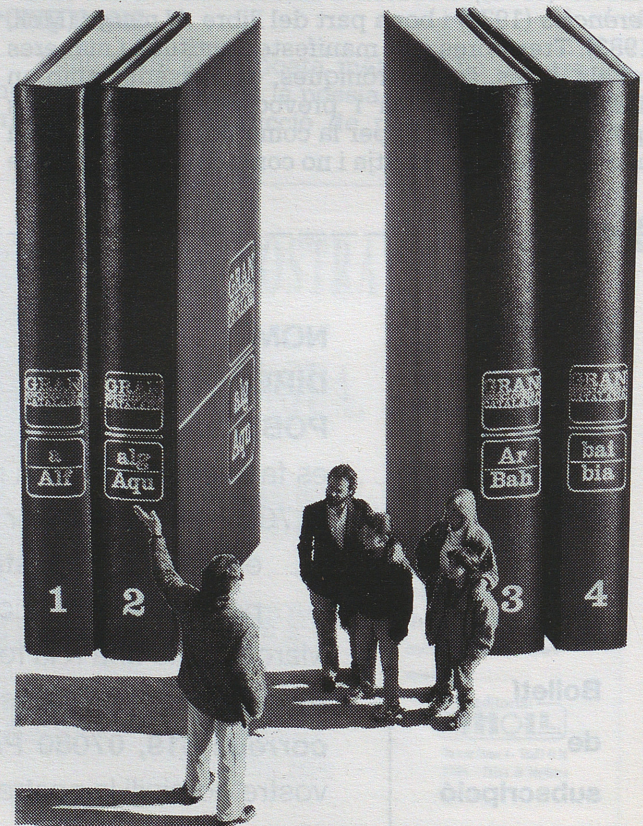
Col·lecció de novel·la A TOT VENT

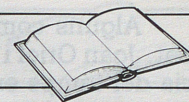
Nom

Adreça

Població

DIGEC, S.A. - Diputació, 250 - Tel. 302 71 18 - 08007 Barcelona

Margalida Pons i la seva obra, una trajectòria que tot just comença

per Catalina Bergas Buñola

El 1982 en el marc del III Encontre de Poesia Jove a Elx, es donava a conèixer per primer cop una nova autora: Margalida Pons, era la guanyadora dels premis que s'hi havien convocat. Havia nascut el 1966 i la seva irrupció definitiva en el món literari català es produí el 1985, amb un altre premi, el Salvador Espriu per a poetes joves. El 1987 tornà a aconseguir un nou guardó, el Ciutat de Palma de poesia. A hores d'ara ha publicat: *Sis bronzes grisos d'alba*, Edicions 62, col·lecció Els llibres de l'escorpí, Barcelona, 1986; tres poemes sense títol, a la revista literària *Traç* núm. 6, el juliol de 1987, i, finalment, *Les Aus*, Edicions 62, col·lecció Els llibres de l'escorpí, Barcelona 1988. D'altra banda, la seva joventut no és obstacle perquè tingui un important bagatge cultural i hagi escrit nombroses col·laboracions com a crítica.

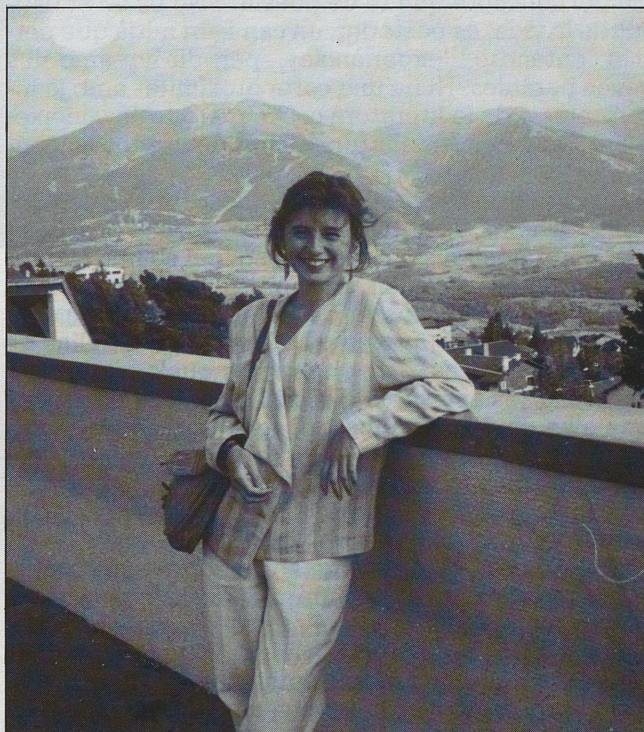
Margalida Pons és una al·lota senzilla plena d'inquietuds i projectes, la qual cosa fa que mai no et sentis incòmode davant ella. La seva conversa és agradable i sovint s'apassiona quan parla de poesia. Té una visió molt crítica de la seva pròpia obra i per això ara que voldria fer una breu anàlisi dels seus dos llibres, sobretot de *Les Aus* que no s'ha estudiat tant, m'he aprofitat de les seves paraules. En aquest sentit li he d'agrair que acceptàs de rellegir-los i comentar-los amb mi.

SIS BRONZES GRISOS D'ALBA

Sis bronzes grisos d'alba és una mostra excel·lent d'una poesia basada en l'ambigüitat i l'estètica del suggeriment.

Alguns dels poemes són encapçalats per citacions d'Espriu, Ferrater, Rosselló-Pòrcel i Vinyoli; és la prova que ha acceptat una determinada tradició. La ressonància d'aquests creadors no arriba, però, a entrebancar la fluïdesa d'un poemari força personal.

Sis bronzes grisos d'alba és un llibre molt ben construït: un poema s'explica per ell, però també s'il·lumina i s'enriqueix de matisos si el relacionam amb els que l'envolten. L'estructura és cíclica i, per tant, centrípeta, closa. Comença i acaba en un mateix punt: l'alba. Però, des de la perspectiva final el sentit del mot-símbol ha sofert una variació essen-

cial i és només llavors que la percepció del lector en pot atènyer tota la riquesa.

El discurs poètic de «Banc vora el moll», el poema amb què comença el llibre, quasi té un valor programàtic, il·lustra els trests conceptuals del món creatiu de M. Pons. Des del principi el cosmos funciona com a motiu i correlat analògic d'un determinat missatge. Recordem els primers versos:

*Esperem junts aquest inici d'alba
vora el camí sense retorn del temps.*

En el nivell més immediat, l'alba és la primera claror del dia, però, en un sentit més pregon, pot simbolitzar el goig de despertar a la llum retrobada, signe de totes les possibilitats i les promeses. Perquè això ocorri haurem d'arribar a «Novament la Nit», el darrer poema, i haurem hagut de passar per la sèrie del Navegant.

Alguns comentaristes com Gabriel Seguí i Trobat, Joan Oriol i Giral (1) han esmentat l'omnipresència del temps en aquestes planes. La lectura ho demostra, podríem dir que de les preguntes d'abast totalitzador: Què soc?, d'on vénc? i on vaig?, la que gairebé l'obsessiona és la tercera. La seva poesia reflecteix aquesta recerca, que li ha de desvetllar el sentit més autèntic de l'existència. La resposta revela un profund intel·lectualisme i un afany de no tancar els ulls a la realitat objectiva. El primer recull de M. Pons apunta cap a una ètica vitalista.

El mecanisme d'escriptura que empra, sovint és el següent: partir d'una imatge o d'una anècdota i tot seguit intenta copsar la intuïció metafísica que se'n desprèn. Això és, segurament, una conseqüència del concepte que té de poesia: «No és un substitut de la vida, és posterior, un camí, un mitjà que permet entendre l'experiència», per dir-ho amb les seves paraules. Hi ha una certa proximitat amb la interpretació de la literatura com a mètode de coneixement, un coneixement que no pot donar-nos la ciència.

A *Sis bronzes grises d'alba* descobrim que l'home no s'ha de deixar vèncer per la por i el pessimisme, perquè quan s'arrisca i aposta pel somni, s'apropa als mites, és a dir, al món dels herois. D'aquí l'èmfasi que té el motiu del «Cant del mariner». El tríptic central el formen «La profecia», «Celina» i «Les ones mortes», al voltant dels quals giren «Les hores mortes apaivaguen el crit...» i «Traspàs el pont que n'ha de dur a la Ribera». El conjunt sosté un moviment de *crescendo*, fins que arriba a «Celina», després comença la baixada. La paraula es transforma en cant joïós, en l'himne del triomf. Dels poemes d'amors al cant d'Amor i la sublimació del Poeta. De fet els nombrosos paral·lelisme entre el Navegant i el jo líric suggereixen que estam davant la projecció, el desdoblament del poeta. Per raons d'espai només comentarem breument «Celina», el nucli d'aquest cicle. El títol té una certa semblança amb la paraula Cel i això respon a una perfecta lògica interna. En aquest poema serà esbossada la possibilitat d'ascensió de la realitat immediata, l'exaltació cap a una fita, una mena de Cel només presentit, imaginat. La bellesa artística i el lirisme arriben al límit. Totes les imatges centrals —«tou llençol blavós» o «trenat amb cabelleres / d'estela de vaixell»— es refereixen igualment al mar / vaixell i a la cambra / cos de la dona. El camp semàntic de l'amor hi és present, però també el «meta-llenguatge»: dir, escriure el nom. Aquestes accions resulten sinònimes: anomenar una persona equival a posseir-la, a crear-la.

(...) *Tota la nit mirant*

el cel per veure't riure he navegat, les mans girant amb el timó, acarasant tes corbes, dibuixant el teu nom. Celina, m'acompanyes i et faig. Trist és el foc que ens embolcalla (...)

El «tu» és una imatge etèria, misteriosa, potser només el desig del «jo». La passió no podrà consumir-se s'haurà de moure en el terreny del somni perquè l'ideal s'esvaeix amb la possessió i per això és

trist el foc. Malgrat tot el mariner creu en el seu propi paradís, com Margalida Pons creu en la poesia.

A *Sis bronzes grises d'alba* sorprèn l'allau de lirisme, l'agudització de les sensacions visuals i auditives, l'essencialitat lírica i el domini dels recursos expressius.

LES AUS

A diferència del que hem dit de *Sis bronzes grises d'alba*, el discurs poètic de *Les Aus* respon a una tendència centrífuga. Les línies de força s'allunyen del centre de la pròpia obra. L'hem de llegir de dintre cap a fora, el punt de partida radia cap a horitzons infinits.

El llibre provoca una certa impressió de manca d'unitat, conseqüència de l'actitud vital de M. Pons. Els diversos poemes desvetllen ressonàncies contradictòries de la seva veu, que demostren la perplexitat, la desorientació existencial produïda per l'absència de certeses. Els dubtes d'abast metafísic, la menen a replantejar-se continuament la postura per tal de no traïr la seva complexitat humana. La poètica, i és clar, l'ètica que se'n desprèn mai no signifiquen quietud; la realitat inclou els contraris sense que s'anul·lin.

L'aparença de *Les Aus* és un devessall de símbols i imatges força individuals i suggeridors, però dispersos. Un estudi més detingut, ens apropa, però, a una coherència superior, basada en una sèrie de tècniques i elements concorrens que funcionen com a aglutinadors. La concepció del món i de l'existència, com a lluita i tensió, es projecten mitjançant determinats recursos: el simbolisme del foc, la paradoxa, el diàleg convertit en tensió de veus antitètiques...

No manca un *substratum* comú entre *Sis bronzes grises d'alba* i *Les Aus*. El segon poemari demostra l'assimilació de l'experiència anterior. Per exemple, «Feliç aquell que sap mirar de lluny...», punt de partida del segon llibre, és alhora el resultat de la trajectòria del primer.

*Feliç aquell que sap mirar de lluny
el món, com fa l'ocell que, tot planant,
veu la terra girar des del llevant
fins al ponent on l'or del cel, s'esmuny.*

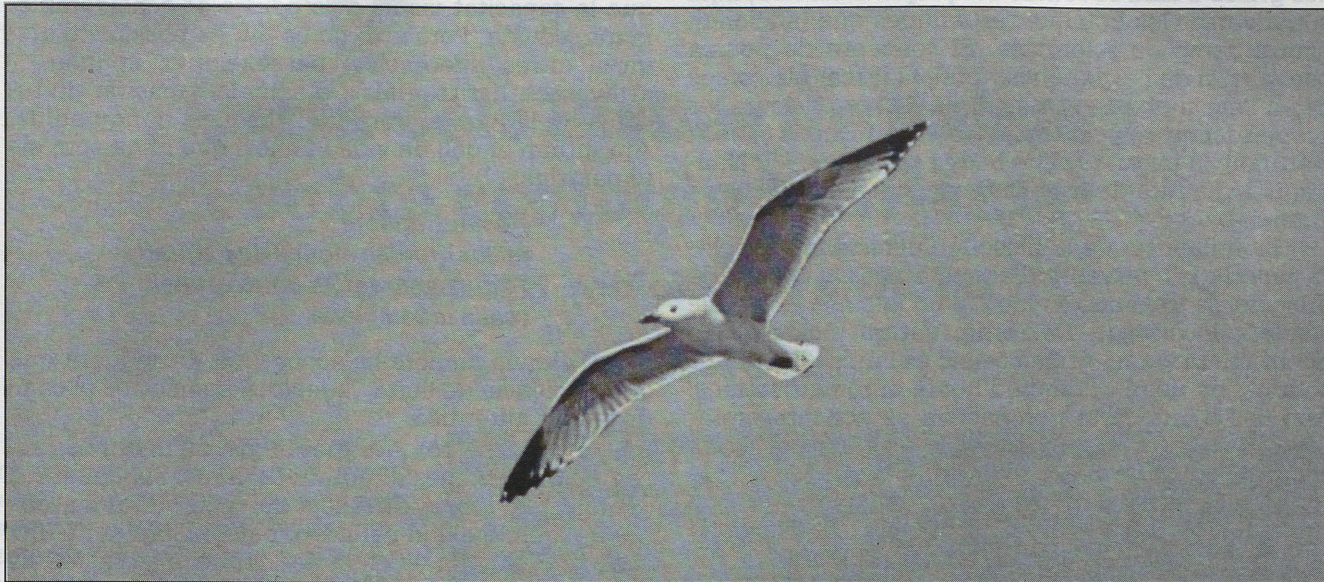
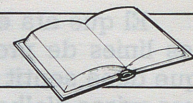
G. Seguí Trobat, parlant del símbol de *Les aus*, ha escrit: «Ens situen en la pretensió del poeta d'enlairar-se sobre el món i d'oferir-ne un discurs objectiu» (2). Però no hem d'oblidar que a «T'has aturat a mig camí» llegim:

*Tots els camins no són sinó la clara
empremta dels dispersos
replecs del pensament.*

On l'èmfasi s'ha desplaçat de l'objecte a la percepció. Un postulat, explícitament idealista, que permet l'entrada al subjectivisme.

I arribats a aquest punt podríem preguntar-nos

Dossier: LITERATURA JOVE A LES ILLES

com és possible parlar d'unitat. La captació de la realitat física i l'existència com a eterna paradoxa, s'identifica, amb tota lleialtat, amb una estètica contradictòria. Des d'una altra perspectiva, la tensió constituïda pel moviment del distanciament de la realitat, de capbussament dins el món i en ella mateixa, respon a una troballa essencial: qualsevol camí no és res més que la imatge de la recerca de la pròpia identitat. A «Mar Negra» trobam la dicotomia voltant / fondària. En aquest poema l'escriptora ens vol transmetre el missatge següent: des del nucli de la terra és possible d'atènyer un coneixement d'abast superior a l'home.

Els tres sonets de *Les Aus*, situats al començament, al mig i al final del llibre, compleixen una funció estructuradora, n'assenyalen les parts. La distribució ja és, en aquest sentit, un índex prou significatiu. Només un exemple: a partir de «El cor de l'àngel», el segon sonet, hi ha una variació important: la recerca del sentit del món i de l'existència deriven cap a una reflexió sobre la pròpia identitat. La falta d'orientació i la crisi personal porten el segell de la modernitat. «No m'és prou reconèixer...», el sonet que clou el llibre acaba amb un vers paradigmàtic:

No l'atzar sinó el risc mena el seu joc.

En el darrer instant mostra el triomf que tenia amagat sota la mà. El risc mena el joc de la cursa dels astres i alhora és l'opció vital i estètica que tria M. Pons. Aquest poema és la síntesi més acurada de la dinàmica del llibre. El risc és l'únic camí obert cap a la utopia i simultàniament cap a la perfecció estilística. Les vivències que pretén transcriure, exigeixen que els poemes en servin el seu moviment.

La patètica recerca de la veritat i del coneixement absolut, l'obliguen a ampliar l'àmbit de la realitat i per això l'articulació del seu discurs poètic té una certa tendència surrealista. Aquest corrent innovador és una de les forces que permet la progressió del seu codi líric. «Foc negre» és la fidel expressió de la temptativa de recrear la sensació angoixosa del somni, quasi una impressió física. Es tracta d'una poesia onírica visionària, impossible d'assimilar a la lògica quotidiana. Totes les influències, però, acaben per fondre's amb la seva veu irreductible i llavors ja no es poden destriar.

L'actitud oberta a certes novetats no l'ha empenya a rebutjar la cultura clàssica, sinó que ha demostrat la seva qualitat d'interpret del món tradicional. Molt encertada és l'adaptació de la llegenda de Cèfal i Procris, feta en el poema «La mort de Procris». M. Pons confiant en la competència del lector ha despullat aquests versos de l'anècdota i n'ha aïllat el moment més dramàtic i més líric. No és un soliloqui de recança amorosa com els de *Sis bronzes grisos d'alba*, però hi batega una atmosfera íntima.

Les Aus és una rèplica al llibre anterior, però alhora n'és també la intensificació d'alguns aspectes. En concret, hi reprèn el tema del pas del temps i els plantejaments d'abast metafísic. «Finisterre» és un exemple prou explícit de la continuïtat poètica de les dues obres. El tema és l'actualització d'una por.

(1) Gabriel Seguí Trobat, «Margalida Pons, una veu poètica» a *Baleares*, 25-II-1989.

(2) Gabriel Seguí Trobat, «Margalida Pons, una veu poètica» a *Baleares*, 25-II-1989.

El que ara ens interessa és fixar-nos en una de les línies de progressió estètica: s'ha ampliat l'eix que dona sentit als poemes de *Les Aus*. A *Sis bronzes grisos d'alba* se reduïa a la pròpia literatura, aquí són diverses les branques artístiques que funcionen com a camp de referència. El concepte de poema com a xifra de l'experiència total, fa lliscar els versos cap a l'espai obert, un espai que no pot excloure les pròpies lectures, però tampoc el fons filosòfic («De la Natura»), la pintura («The Lady f the lake», «El Naufragi») i «La ruta de la seda») o el cinema («El cor de l'àngel»).

La influència de la filosofia Lucreciana simbolitza una de les vessants d'aquesta poesia, l'ànsia de projectar la unió entre el jo i el no jo cap a un transcendent inconegut. *De rerum natura* inclou el següent missatge: el ritme còsmic és l'única llei, tot és sota el seu domini, també l'home hi roman sotmès. Així des d'una certa perspectiva es pot interpretar *Les Aus* com a expressió «d'aquest crit tel·lúric-còsmic» (3). El rerafons de la primera part de «De la Natura» és un eclipsi, la recreació del fenomen com a transgressió de l'ordre. Tot l'univers sembla tocat d'un punt d'inquietud i desconcert. El jo líric també participa, mitjançant la mirada, del misteri i la inexorabilitat.

El corpus poètic de M. Pons és la fidel expressió de la lluita entre realitat i desig, intel·ligència i sentiment.

La tendència que predetermina la forma i el to de «La ruta de la seda» és destruir el codi artístic vigent i aixecar-ne un de nou a base de transgredir les normes. El receptor que s'havia abandonat sense recels a la fluïdesa de la lectura, sobtadament es veu abocat a una posició quasi enutjosa. La singularitat d'aquest poema és l'erosió dels límits entre realitat i ficció. Els personatges són conscients de l'arna que hi ha en el tapís fora de la seva ruta:

*Vèiem el riu fluïnt, a poc a poc,
cap a les aigües blanques
i el jonc on s'afanyaven mariners
amb inútil esforç per esquivar
el balç que mig partia el seu camí,
pacient treball de l'arna
entre els plec de la seda.*

«La ruta de la seda» funciona com a contrapunt de «El Naufragi». És una creació, d'una gran qualitat literària, on s'harmonitzen tots els elements. L'aspecte semàntic, el món com a lluita de contraris, manté una relació de mútua dependència amb l'estructura del poema.

Una tècnica recurrent a *Les Aus* és l'ús d'una sèrie de mots-símbols que determinen una xarxa de relacions sovint arrelades en l'oposició. En aquest sentit, ve a tomb parlar de la connexió entre «les aus» i «els peixos». A «L'aquari» llegíem:

*mira els seus ulls que veuen
mig món d'un sol llambrec.*

Recordem, en canvi, que l'ocell:

*veu la terra girar des del llevant
fins al ponent on l'or del cel s'esmuny.*

És a dir, si establim la comparació ens adonem que la capacitat visual dels peixos és considerablement reduïda. Però això no és tot, és possible d'afegir-hi altres diferències; per exemple, «pugen» / «travessen horitzontals», o sigui la capacitat de recerca de la llum enfront de l'absència d'inquietuds. Ara intuïm el doll de vida i anhels que hi ha sota els imperatius:

*No naufraguem
en les quietes aigües de l'aquari.
Fugim, ara; aquí s'atura el vent
i calla la tempesta.*

D'alguna manera ha aconseguit de suggerir que la consciència de lluita, la recerca agònica és el camí de la vida autèntica.

Les Aus es pot interpretar com un magnífica assaig sobre diverses alternatives vitals. Sabem que a vegades exigeix la distància del món i d'un mateix, altres la fusió del jo i el no jo, però encara hi ha una altra direcció: els ulls han de mirar cap a dintre i no pas al voltant quan la natura resulta una amenaça. El poema «Casa és l'exponent més clar d'aquesta solució i «S'alçaren veus...» funciona com a confirmació perquè mostra com l'elegit se salva.

Efectivament, com ha dit G. Seguí Trobat, «Fugir i cercar són les claus de l'existència de l'home» (4). A vegades fugir és sinònim de renúncia, com a «El Tresor».

Des de la nostra perspectiva, *Les Aus* és el producte de la solidesa estètica de l'associació del batec humà i la perfecció estilística. En aquesta nova publicació de Margalida Pons, sorprèn la coherència entre els aspectes sintàctics, semàntics i verbals. Una estructura centrífuga, la crisi d'identitat i les tècniques que millor podien transmetre aquesta impressió: el símbol del foc, els jocs de contraris, les paradoxes...

Un llibre que documenta la qualitat del codi i l'afany d'experimentació, que porta el segell de la modernitat i desperta la inquietud del receptor, perquè a *Les Aus* tot es qüestiona, fins i tot les convencions poètiques. Per tot això es feia necessària l'ampliació dels camps de referència de què he parlat.

Així, per acabar, diríem que aquests poemes desvetllen la potència, la màgia i la bellesa, la densitat i el lirisme d'una veu molt personal.

CATALINA BERGAS BUÑOLA

(3) Antoni Pladevall i Arumí, «*Les Aus*» a Revista de Catalunya núm. 29 (abril 1989).

(4) Gabriel Seguí Trobat, «Margalida Pons, una veu poètica» a *Baleares*, 25-II-1989.

L'ESGLÉSIA NOSTRA

Carta dels Bisbes de Balears sobre ecologia i turisme

Comentari sociològic i pastoral

per Joan Bestard i Comas

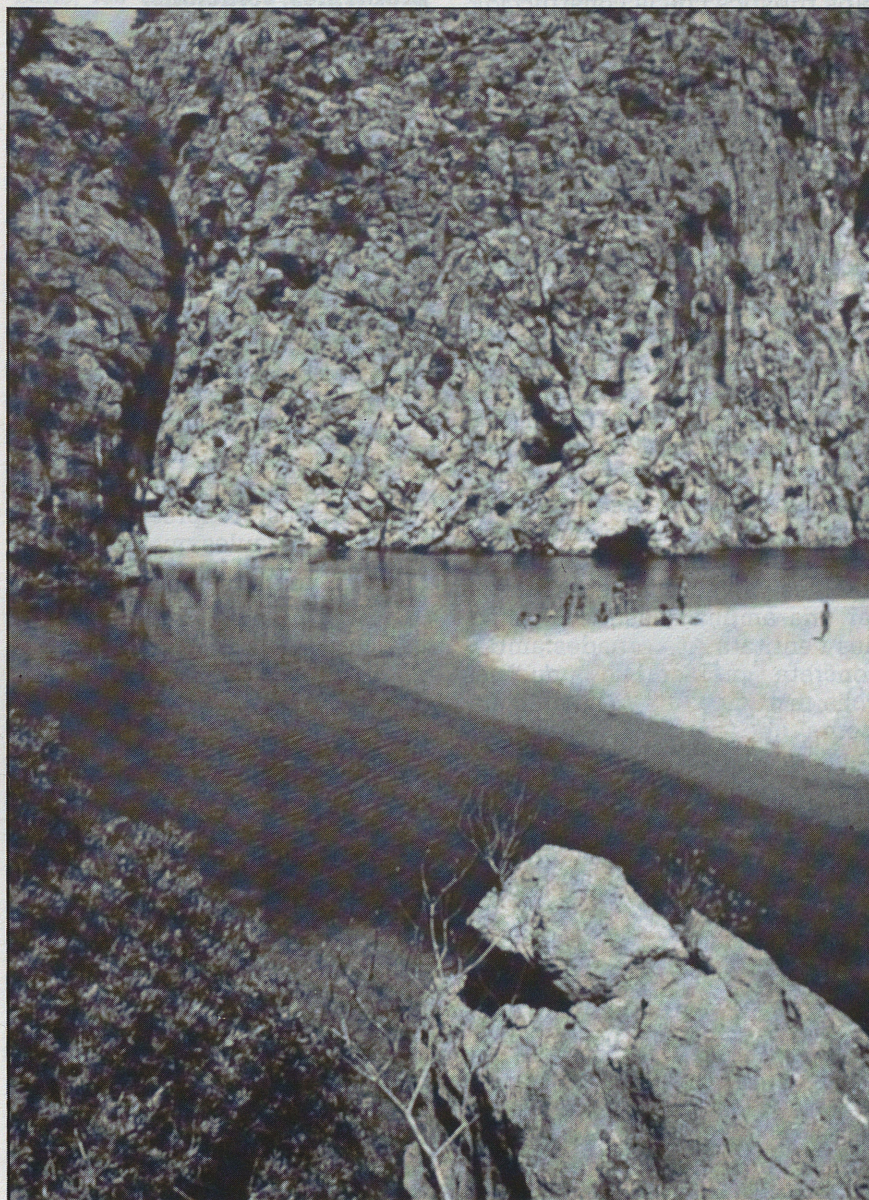
De bon grat he acceptat escriure aquest article per a la revista «Lluc» perquè aquesta ha mostrat sempre una gran sensibilitat per a tot el que es refereix a la nostra identitat diferenciada, història, cultura, llengua i problemes propis i perquè amb aquest escrit-comentari sobre la Carta de Pasqua dels nostres Bisbes al voltant de l'ecologia i del turisme, crec també que puc fer una aportació específica des del camp de l'Església a un tema ben viu avui a Balears i que aquesta revista ha estudiat als dos darrers números amb tant d'encert.

RESSONÀNCIA DEL DOCUMENT

Mai un document episcopal a les nostres Illes havia tingut un ressò tan gran als Mitjans de Comunicació Social d'àmbit local i estatal.

«El Día 16 de Baleares» i «Menorca - Diario Insular» el publicaren sencer (18 folis mecanografiats) i «Diario de Mallorca» en un 80 per cent. A tota la premsa escrita local va ser objecte d'editorials, escrits d'opinió, comentaris i punts de vista per part de moltes entitats i persones interessades pel tema de l'ecologia i del turisme.

Parlaren també de la Carta Pastoral dels Bisbes de Balears els periòdics «Avui», «La Vanguardia», «El País», «ABC», «El Independiente» i «El Sol» en un número zero. Les emissores locals hi de-

dicaren diverses tertúlies i Ràdio-Televisió Espanyola a Balears, «TV 3» i «TVE 1» als respectius telediaris destacaren el seu contingut com a notícia important.

L'acollida de la Pastoral va ser positiva. S'empraren adjectius com: «crítica i valenta», «assenyada», «ben documentada», «encertada», «serena i sàvia», «document notable i esplèndid», «anàlisi profunda», «reflexió ben feta», «és un text que agafa el bou per les banyes», etc.

No mancaren però també les crítiques: «arriba massa tard», «és poc concreta», «és injusta perquè dóna tota la culpa als empresaris turístics i de la construcció», «oportunista», «demagògica», etc. En un primer moment una de les reaccions més negatives va ser la del President de la CAEB, Francesc Albertí, abans d'haver llegit el document. Després, va matisar les seves declaracions.

BREU HISTÒRIA DE LA CARTA

Aquesta és fruit de dues reunions conjuntes dels tres Bisbes i dels tres Vicaris Generals de les diòcesis balears celebrades al Toro (Menorca) i Ca'n Tàpera (Mallorca) els dies 27 d'octubre de 1989 i 18 de gener de 1990 respectivament. A aquestes trobades, després de definir, delimitar i estructurar el tema de la Carta Pastoral, es va veure la necessitat de fer una àmplia consulta a persones i entitats relacionades amb la concreta problemàtica que es volia estudiar. Érem ben conscients que era molt perillós en aquests camps de l'ecologia i del turisme fer plantejaments ètics abans de fer una detallada i rigorosa anàlisi sociològica de la realitat. Corriem el risc, molt greu per cert, de donar respostes rutinàries a preguntes que ningú no ens feia.

Dels cent-cinquanta qüestionaris que enviàrem rebérem un centenar de respostes, a més de molts de materials i dades de pensadors, tècnics i experts en la matèria que ens varen ésser molt útils a l'hora que els tres Vicaris Generals de les Illes elaboràrem el

primer esborrany del document per a presentar als Bisbes.

Les preguntes que formulàrem a l'enquesta eren quatre:

1. **Quins són els grans valors ecològics que hi ha a les nostres Illes?** (Subratllar els tres principals).

2. **Quins són els tres problemes més greus en relació amb el nostre entorn ecològic?**

3. **Quins suggeriments concrets faria per a «salvar» la nostra ecologia i poder resoldre els problemes que hi ha?**

4. **Com veu la panoràmica turística a les nostres Illes? Breu anàlisi de la realitat: valors, problemes, solucions.**

ESTRUCTURA I IDEES BÀSIQUES DEL DOCUMENT

Aquest està compost d'una presentació o introducció, cinc capítols i una conclusió. L'escrit té una estructura clara, lògica i dinàmica.

A la presentació hi trobam aquests cinc elements destacables:

1. Una nítida explicitació de la importància i urgència del tema: En l'ecologia i el turisme «ens jugam el present i el futur dels nostres pobles i de la nostra terra».

2. Una clara i humil confessió dels Bisbes, expressada amb aquestes paraules que mostren el tarannà de tot el document: «Ben conscients que no som tècnics en aquestes matèries, tan sols volem oferir una contribució més a tot el que ja es diu i es fa des de distints camps sobre aquesta qüestió tan important, després de consultar grups i persones d'Església, a més d'entitats, polítics, especialistes i pensadors, la col·laboració de tots els quals agraiem de cor».

3. Una decidida actitud de contribució específica de tipus pastoral en aquest camp: «Des de la convenció que aquest no és un problema merament tècnic, sinó sobretot humà i ètic, volem aportar una contribució ben específica del nostre ministeri episcopal: la il·luminació de la nostra realitat des de la fe en Jesucrist i el suggeriment de les actuacions coherents amb aquesta visió creient».

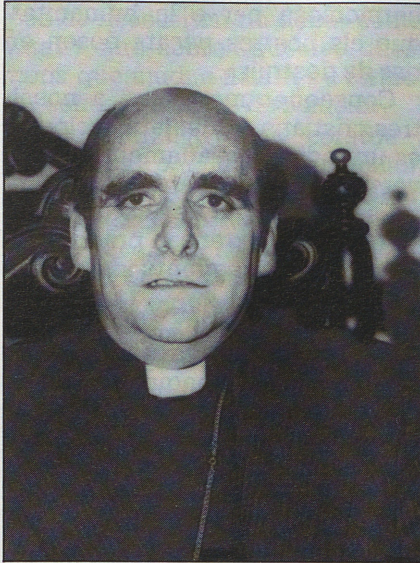
4. Més que al turisme es dóna importància al fet ecològic: «Si tractam el turisme i els fenòmens urbanístics que el caracteritzen, és en quant incideixen directament en la conservació o desfeta del nostre marc natural».

5. La Carta vol ser un escrit clar i suggerent inspirat per les paraules de Joan Pau II en el seu missatge per la pau de primer de gener de 1990, que contribueixi a l'educació de la responsabilitat ecològica.

* * *

Dels cinc capítols de la Carta, els tres primers ens presenten una anàlisi de la realitat ecològica i turística de les nostres Illes, el quart és una il·luminació bíblica i una fonamentació teològica i pastoral d'aquesta temàtica. I en el capítol quint es donen alguns suggeriments d'actuació proposats des de la fe cristiana. És, en definitiva, el mètode bàsic de la revisió de vida, el mètode del «veure», «jutjar» i «actuar» tan ple de sentit comú i saviesa i que a la vegada resulta tan profitós si s'aplica adequadament.

Els Bisbes, al capítol I de la Carta, valoren la bellesa de la Creació a les nostres Illes amb aquestes paraules: «Nadius i visitants convenim a valorar la singular harmonia de les nostres Illes, de dimensions proporcionades i tan adequades a la mesura humana: els seus paratges encara verges, el paisatge rústic i serè del camp puntejat de paret seca, les serres i els barrancs, les platges i les cales, junt amb zones humides i boscs espessos que són hàbitat de multitud d'espècies vegetals i animals, algunes exclusives de les Balears». I, seguidament, remarquen amb força el que constitueix l'argument bàsic i el fil conductor (leit motiv) de tota la Pastoral: «La influència respectuosa del treball humà sobre el medi natural ha aconseguit durant molt de temps una situació ecològicament estable i rica, així l'home amb el seu treball ha estat l'artífex, a un mateix temps, del perfeccionament humà i de l'entorn. *L'home, cal dir-ho ja, és la peça clau. Si tenim*

El bisbe de Mallorca, Teodor Úbeda

seny, si estimam de bon de veres la natura i si sabem dosificar convenientment el progrés, posant-lo al servei del bé comú, la nostra terra tindrà futur. El genuí benestar humà implica sempre la defensa del medi ambient».

Després, en el capítol II, presenten una radiografia precisa, valenta i lúcida de la situació ecològica a les Illes Balears. En primer lloc, descriuen una trista història que comença a meitat de segle. Ho fan amb aquestes paraules: «El mal no és d'ara. Al llarg de les tres darreres dècades hi ha hagut una mena de febre constructora en les zones turístiques i urbanes, aprofitant la manca de planificació territorial i urbanística. S'han fet grans conjunts d'apartaments i establiments hotelers amb oberta contradicció amb el nostre estil i cultura propis, fins i tot sense el gust i la qualitat mínims exigibles i sense respectar les exigències naturals del paisatge. Les nostres ciutats i molts de pobles han crescut de manera anàrquica i deshumanitzada, amb criteris merament practicistes i d'abusiu aprofitament del sòl, sense la deguda atenció als espais públics i, en general, amb un gust lamentable. Ens dol que el terme «*Balearització*» fins i tot sigui sinònim de destrucció de la natura i de manca d'una assenyada planificació turística i urbanística».

A continuació, enumeren i descriuen breument amb paraules ben entenedores catorze problemes ecològics d'avui a casa nostra. En destacaria quatre:

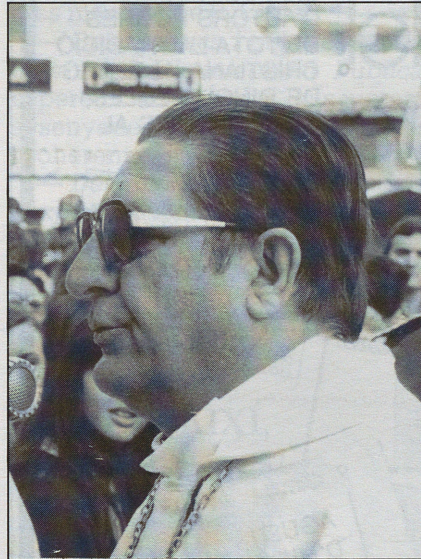
— «La insuficient ordenació territorial i urbanística i la insuficient normativa adequada i eficaç».

— «L'amenaça de noves destrosses a zones verges o a paratges d'especial interès ecològic».

— «La presència a les nostres Illes d'elements potencialment destructors o contaminadors del medi ambient i perillosos per a la salut pública. Com és ara, els grans magatzems de diversos combustibles pròxims a nuclis urbans, les naus nuclears que fon-

clara dels valors ecològics i de la necessitat de la seva defensa».

Al capítol III, els Bisbes descriuen la cara positiva i negativa del turisme i després de dir que, avui com avui, aquest és «el pa» de les nostres Illes, no dubten a afirmar que un dels efectes més negatius i greus del turisme a Balears ha estat fins ara i continua essent el fort impacte produït sobre l'ecologia. No es pot parlar, per tant, d'ecologia sense parlar de turisme. Són dos fenòmens íntimament relacionats. Però això no vol dir que s'hagi de plantejar aquest tema en forma de dilema: ¿turisme o ecologia? El document ens adverteix clarament que no es pot presentar una disjuntiva tan rotunda i simplificant i a més ens diu que «la problemàtica ecològica de les Illes Balears tampoc no es pot referir *exclusivament* al turisme. Altres indústries, la utilització massiva i freqüentment abusiva de determinats elements del progrés tecnològic, l'organització de la convivència urbana, etc. són realitats que també incideixen significativament en la desfeta ecològica i s'han de considerar i tractar al mateix temps que el turisme. Sense perdre de vista tampoc la unitat de destí de la biosfera en tot el seu conjunt i amplitud. A la fi, els nostres problemes són els del món sencer i els del món sencer són nostres».

El fins ara bisbe de Menorca i electe de Solsona, Antoni Deig

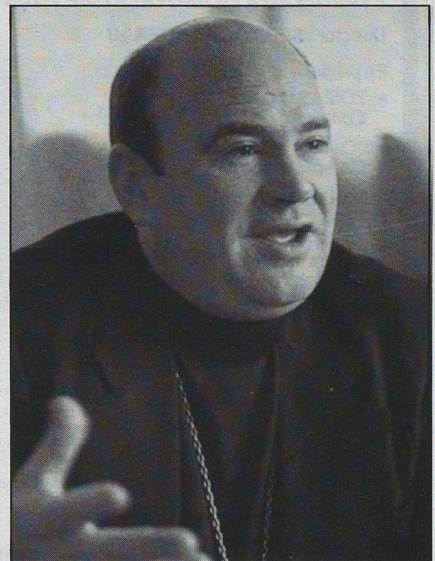
degen al Port de Palma o els parallamps nuclears amb el seu constant risc de contaminació per la pèrdua de partícules radioactives, etc.».

— L'excessiva densitat de població a determinades zones turístiques i urbanes, que origina seriosos problemes ecològics i de convivència degut a la desmesurada pressió humana sobre la natura i els espais de residència».

Les causes principals d'aquesta situació, segons el document, són dues:

1a) «Un afany desmesurat de lucre immediat».

2a) Una manca de «consciència

Manuel Ureña, bisbe d'Eivissa

Un dels capítols més rellevants de la Carta és, sens dubte, el IV. Constitueix la base teològica de tot el document. És la il·luminació d'aquesta complexa realitat des de la fe cristiana. Són les pàgines més específiques i importants que els Bisbes poden aportar sobre aquest tema des del servei pastoral que han de prestar a la societat illenca.

Partint de la Bíblia, diu la Carta, es veu clarament que «la Creació és el gran do de Déu a tots els homes» i que aquests estan cridats a habitar-la, a preservar-la i a

perfeccionar-la. «Oposar-se deliberadament al projecte de Déu Creador és l'arrel de la destrucció de l'home, de la destrucció de la bona relació amb els altres i de la destrucció de la natura creada. És l'arrel més profunda de la destrucció ecològica. És el pecat».

Finalment, aquest capítol conclou amb unes paraules encoratjadores: «Des de l'esperança i l'optimisme que ens proporciona la força infinita de la Resurrecció de Jesús, podem dir: Sí, és possible encara construir entre tots una 'terra nova i un cel nou', la 'casa

harmoniosa per a la humanitat' que els nostres pecats posen en risc de destruir».

Conseqüentment, per a nosaltres cristians, la desfeta ecològica és un radical desafiament de conversió.

La darrera part de la Carta (cap. V) és la més extensa i pràctica. Hi bateguen les següents idees bàsiques:

1a) Podem tenir les millors lleis, programes, plans i propòsits que es puguin imaginar en favor de l'ecologia, però «tot serà inútil si els nostres cors i la societat que conformen són egoistes, adoradors dels doblers o del poder, violents, deshonestos... Sempre es trobaran mil camins obscurs per continuar trepitant les persones i la natura, dues realitats íntimament relacionades».

2a) Tots necessitem d'una constant i profunda educació en la responsabilitat ecològica. «Home i naturalesa han de viure del tot integrats i en el millor equilibri. L'home té el deure i el dret de fruit de la natura i de posar-la al seu servei. Però mai atemptant contra el seu equilibri fonamental ni explotant-la fins a destruir-la. I mai perdent de vista la solidaritat que ens lliga als altres homes».

3a) Tots, «d'una manera o d'una altra i en la mesura que ens pertoca, som solidaris també en la responsabilitat del mal ecològic ja fet i del que encara avui es fa».

4a) Tots hem d'actuar per recuperar en tot el possible, preservar i perfeccionar el medi natural de les nostres Illes. «Cadascú a dins el seu redol, des de les seves possibilitats personals i socials, per poques i petites que semblin».

A l'hora de finalitzar el document, els nostres Bisbes fan tres importants suggeriments pràctics a tots aquells que tenen major capacitat d'intervenció i de responsabilitat en tots els àmbits relacionats amb l'ecologia i el turisme. Són aquests:

1er. Actuar des del realisme, és a dir, des de l'objectivitat en la consideració i la valoració rigorosa de totes i cada una de les dades que defineixen exactament la problemàtica ecològica. «Els nostres

Clàssics del Cristianisme

UNA COLLECCIÓ D'AUTORS I OBRES DE TOTA LA TRADICIÓ CRISTIANA, AL LLARG DE DINOU SEGLES, ARA TRADUÏTS AL CATALÀ.

1. FRANCESC D'ASSÍS
CLARA D'ASSÍS
ESCRITS

2. ANÒNIM PLUS
RELATS SINCERS
D'UN PELLEGRÍ
AL SEU PARR
ESPIRITUAL

3. JERONI
SAGONAROLA
SENZUELA DE LA
VIDA CRISTIANA
D'ABERA
MEDITACIÓ

4. CHARLES PÉGUY
EL PORTIC
DEL WISTERY DE LA
SEGONA VIRTUT

5. IBENEU DE HO
EXPOSICIÓ DE LA
PREDICACIÓ
APOSTÒLICA
MELITO DE SARDES
SOBRE LA PASQUA

6. TERTUL·LIA
SOBRE EL BAPTISME
I ALTRES ESCRITS

7. JOHN HENRY
NEWMAN
APUNTA
«MIO VITA SUA»

8. THOMAS
MUNZER
TRACTATS I
SERMONS

9. AGUSTÍ
D'HIPONA
CONFESSIONS

10. LA CONSERVACIÓ

11. ANTONIO
ROMINI
LES CINC PLAGUES
DE LA SANTA
ESGLÉSIA

12. GREGORI
DE NAZIANZ
DISCURSOS
TEOLÒGICS

Assessors
**JOAN BADA/JAUME FÀBREGAS/
 EVANGELISTA VILANOVA/JOSEP VIVES**

Director **SEBASTIÀ JANERAS**

En preparació:

- TOMÀS D'AQUINO
Compendi de teologia
- JOAN CRISÒSTOM
Catequesis baptismals
- IGNASI DE LOIOLA
Exercicis espirituals
- GEORGE WHITEFIELD/
JOHN WESLEY
Sermons
- JOAN DE LA CREU
Càntic espiritual
- APÒCRIFS DEL NOU TESTAMENT

Amb el suport de la Conferència Episcopal Catalana i del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

FACULTAT DE TEOLOGIA DE CATALUNYA
 FUNDACIÓ ENCICLOPÈDIA CATALANA

DIGEC, S.A. Diputació 250 08007 Barcelona

Desitjo informació sobre les condicions especials de subscripció a la col·lecció «Clàssics del Cristianisme».

Nom i cognoms

Domicili

Població

..... Teléfon

..... Comarca

Premi Crítica
 «Serra d'Or»
 de traducció
 1990

pobles necessiten un debat continuat i serà sobre aquestes qüestions que ajudi a aclarir i a formular conceptes i vies de solució».

2on. Treballar amb coratge i esperança per un futur millor. «Una visió realista de la problemàtica ecològica a les nostres Illes ens fa reconèixer amb satisfacció les importants passes ja fetes, les moltes iniciatives en marxa i la creixent consciència ciutadana sobre aquest tema».

3er. Afrontar les actuacions més urgents i decisives en aquests moments. En primer lloc: la legislació ecològica i el seu compliment. L'actual «és insuficient, inconnexa i queda massa vegades incomplida». En segon lloc: estudis rigorosos i operatius sobre els elements que afecten l'ecologia, especialment el turisme. «No estarem altra vegada improvisant (fins i tot ben intencionats) sense valorar el futur i les conseqüències del que feim?... Repetirem, sense fi, la mateixa història?».

* * *

A la conclusió, els Bisbes expressen uns desigs concrets que, en certa manera, sintetitzen les línies mestres de la Carta:

— *Dels polítics i dels responsables de l'Administració Pública*, esperen clarividència, lleis justes i assenyades i actuacions valentes i coherents.

— *Dels científics, investigadors i experts*, esperen un rigorós estudi multidisciplinari i operatiu de la problemàtica ecològica i turística.

— *Dels educadors*, esperen que ensenyin als seus alumnes a conèixer i a estimar la pròpia terra amb tots els seus valors històrics, culturals i ecològics.

— *Dels pares i mares de família*, esperen que inculquin als seus fills, amb gests i paraules, a respectar els béns de la terra i del lloc on viuen i que els ensenyin a fruitar-ne.

— *Dels treballadors turístics*, esperen una actitud solidària

AMB UN ESTALVI AIXÍ,

UNA JUBILACIÓ AIXÍ

"la Caixa"

Llibreta Pensió 2.000

Amb una petita quantitat mensual, n'hi haurà prou per a gaudir d'una jubilació com es mereix.

La Llibreta PENSÍO 2000 li ofereix un pla de jubilació ajustat a les seves necessitats econòmiques i familiars. A més, podrà disposar anticipadament de la reserva acumulada, segons les condicions establertes per la llei. Informi-se'n a qualsevol oficina de "la Caixa", o truqui gratuïtament al 900 510 510.

 "la Caixa"
CAIXA DE PENSIONES

entre companys, el gust per la feina ben feta i la bona acollida als qui ens visiten.

— *Dels empresaris turístics*, esperen actituds justes i humanes amb els seus treballadors i clients, amb una oferta turística que mostri els autèntics valors ecològics, culturals i artístics dels nostres pobles i les nostres terres.

— *Dels moviments de defensa de la natura*, esperen que continuïn el seu treball de sensibilització en el respecte al medi ambient.

FACEM LES COSES AMB SENY

A Mallorca, Menorca i Pitiüses, gràcies al turisme, s'ha produït molta riquesa, però en no poques ocasions a costa de la natura. A certs llocs hem destruït irremediablament l'entorn natural i ara fins el mateix turisme perilla. Si continuem fent les coses sense seny, moguts simplement per un afany desmesurat de guanyar ràpidament doblers fàcils, les nostres Illes no tenen cap futur, sinó solament present, que en un termini previsible es convertirà en un passat negre i vergonyós.

No hipotequem greument la vida de les generacions futures. La nostra terra solament pot tenir futur si l'administram amb responsabilitat i solidaritat. No hi ha dret que els beneficis els consumiguem avui i les despeses hagin de ser pagades per les futures generacions. Una herència ecològica, cultural i històrica tan rica com la

nostra no la podem fer malbé, sinó que l'hem de preservar, potenciar i donar a conèixer a tots aquells que ens visiten moguts per la fascinació d'aquestes Illes que són una meravella del Creador.

Ecologia no significa «antiprogres», sinó progrés fet amb seny. El nostre patrimoni natural: la terra, la mar, el paisatge és molt important i valuós. Si no el protegim, podem acabar amb el turisme i si acabam amb el turisme estroncem la primera font econòmica de les nostres Illes.

Tenen futur les Balears? Sí, en tendran si estimam la natura i sabem dosificar adequadament el progrés, posant-lo al servei del bé comú, però si solament somniam en un creixement econòmic il·limitat, aquest es convertirà en la nostra pròpia tomba.

L'ecologia no és una moda ni un pur folklore, sinó una praxi eficient de cura per a la natura, d'aquesta natura que no ens engana mai, en la qual res és superflu i sense la qual l'home no pot subsistir.

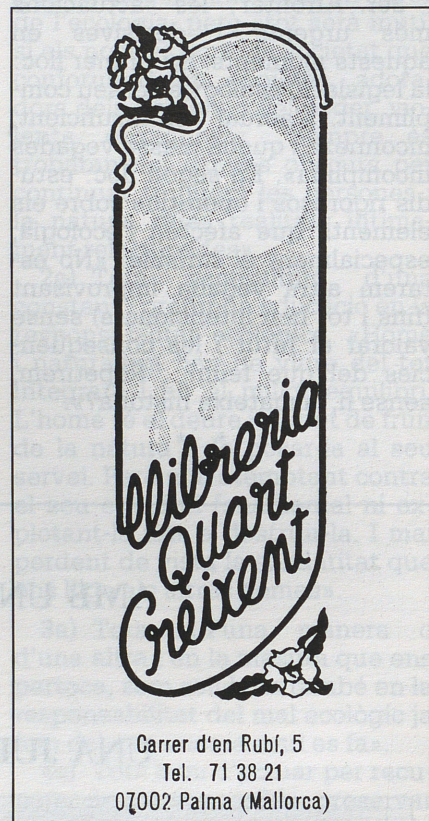
Estimar la natura significa, en definitiva, creure en la dignitat de la persona humana i sortir sempre en defensa dels seus drets fonamentals.

Treballem amb lucidesa, constància i sensibilitat ecològica per unes Illes més belles, netes i nostres. Ens hi jugam el futur i un futur no llunyà.

No seria l'hora de crear en el si del Govern Balear una Conselleria

de Medi Ambient? És un suggeriment que m'agradaria veure fet realitat. Una Conselleria d'aquest tipus amb plenes competències i recursos suficients podria ser el mitjà idoni per a fer una bona ordenació del territori, un estudi interdisciplinari rigorós de la nostra riquesa natural i una potenciació dels principals valors ecològics de les nostres Illes.

JOAN BESTARD I COMAS

Carrer d'en Rubí, 5

Tel. 71 38 21

07002 Palma (Mallorca)

Diario de Mallorca

LLUC li agraeix la disponibilitat del seu arxiu fotogràfic per aquest número

Comentari a «Ecologia i Turisme a les Illes Balears»

Carta dels Bisbes de Balears

per Sebastià Serra i Busquets

A l'hora de fer una anàlisi del document som ben conscient de la necessitat de la lluita quotidiana per a la defensa de cada un dels problemes que ens afecten i, a la vegada, de la necessitat de recerca d'alternatives globals pel nostre petit país.

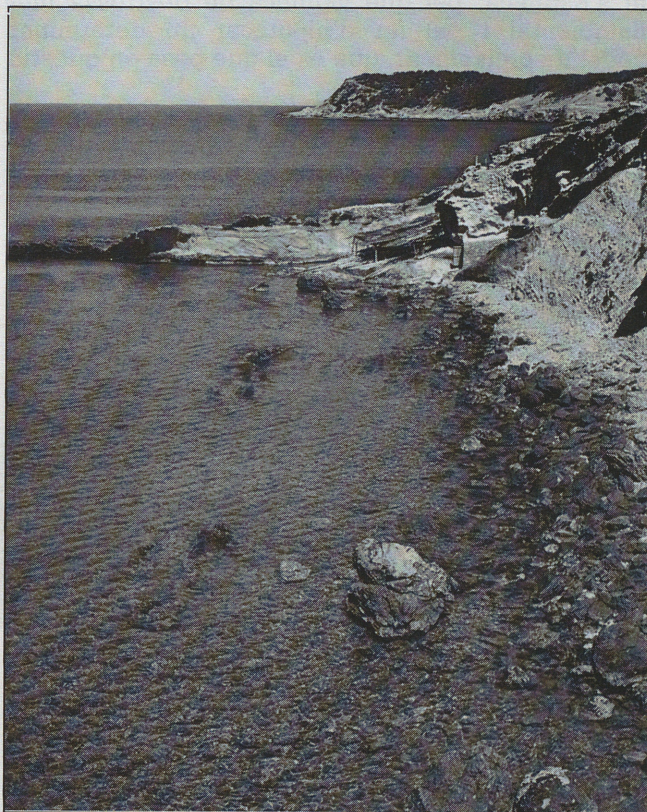
Des d'un punt de vista històric, la carta dels bisbes de Balears d'abril del 1990: «Ecologia i Turisme a les nostres illes. Pautes per a una actuació cristiana», és un document important que tracta d'una manera globalitzada una part important dels problemes bàsics de la nostra societat.

És indubtable que els problemes ecològics formen part de les preocupacions bàsiques dels nostres ciutadans. La percepció d'aquesta problemàtica es demostra a través de múltiples mobilitzacions, preses de posició, fins el punt que hem de considerar que el moviment ecologista ha esdevingut moviment social bàsic en els moments actuals.

És important una presa de posició inicial respecte al paper que ha de jugar l'anomenada «societat civil», la participació ciutadana en general i també les institucions. En aquest sentit, som partidari de la potenciació al màxim de totes les peces que configuren l'engranatge social, sobretot dels moviments de base. Des d'aquesta òptica, encara que ens arribi una mica tard, la presa de posició dels caps de l'Església catòlica a les Illes Balears és important com a reflex de la problemàtica i com a alternativa. Més important encara si tenim en compte les consultes que han realitzat a nombrosos ciutadans i col·lectius damunt el tema.

La reflexió global necessàriament ha de quedar interrelacionada amb el moviment ecologista o proteccionista en general, i en el meu mode de veure, ajudarà a aprofundir en la perspectiva de lluita quotidiana per a la millora de la societat. Pens que el compromís a què ens convida la reflexió, també ens planteja l'aspecte nacionalista i la problemàtica social, al mateix temps que els problemes mediambientals i econòmics.

L'estructura del document és clara. Una presentació que fa èmfasi en la importància i urgència dels temes a tractar. Un primer apartat, molt breu, «La Creació és bella a les nostres Illes» amb un diagnòstic clar: «El genuí benestar humà implica sempre la defensa del mediambient».

Un segon apartat, «La situació ecològica a les Illes Balears», que ens planteja «una trista història», la balearització i «Els problemes d'avui», breu però concret llistat a partir de la denominació de problemes ecològics. Tal vegada en aquest punt del document es podria haver fet referència, també, a determinats problemes socials relacionats amb el turisme, com és ara determinades situacions de marginació social i certs problemes laborals.

La tercera part «Ecologia i Turisme: dos fenòmens íntimament relacionats», ens planteja la cara positiva i la negativa del turisme. Aspectes interrelacionats amb els «problemes d'avui».

Arribat a aquest apartat hem de convenir que una gran majoria d'estudiosos i de persones amb ca-

pacitat de decisió, bàsicament política i econòmica, afirmen que l'economia de les Illes Balears, l'ordenació territorial i els recursos s'han de configurar entorn del fet turístic.

Les matisacions que s'han fet a aquesta afirmació han estat importants, però la realitat quotidiana ens mostra que l'anomenada via al creixement sense destrucció encara està per veure. La no destrucció, en conseqüència, i des de la meua visió, implica aquí i ara la no inversió turística.

És ara quan hem de plantejar la moratòria urbanística com a necessitat, i és en aquests moments que hem d'impulsar i participar activament en les mobilitzacions. I és amb aquesta perspectiva que ens hem d'oposar a projectes com la central tèrmica de s'Estalella, pel que significa de destrossa mediambiental i pel fet d'hipotecar un determinat model de creixement, que és el que posa en qüestió el document que comentam.

Les dificultats bàsiques pel proteccionisme provenen de sectors del capital que acumulen molts doblers a partir de la construcció, bàsicament relacionada amb el turisme, persones, grups de pressió, que poden acceptar de paraula la necessitat del Proteccionisme, però que a la vegada no accepten mantenir o reduir els seus guanys.

No entrarem a debatre l'anomenada «hipocresia proteccionista» referida a aquells que han propiciat la destrucció i que ara, per mantenir un determinat nivell de guanys pensen que cal protegir part del que queda, perquè som més partidari d'avançar cap a un futur i d'ajuntar el màxim d'esforços en defensa de la nostra ecologia, del nostre país.

El quart apartat, «L'home cridat per Déu a habitar una "una casa harmoniosa", a preservar-la i a perfeccionar-la» ens planteja un conjunt de reflexions i missatges des de les Escripures Sagrades, bàsicament del Gènesis, molt en línia amb les noves orientacions teològiques que a nivell universal es plantejgen els problemes ecològics com a bàsics. L'èmfasi final que es fa amb l'esperança i l'optimisme és del tot necessari des de tots els punts de vista.

El cinquè apartat, «Suggeriments d'actuació proposats des de la fe cristiana», és el més llarg, com no podria ser d'altra manera, i està subdividit en quatre apartats:

«1.—Des de la revisió profunda de l'home i de la societat d'avui.

2.—Educació en la responsabilitat ecològica.

3.—Per damunt totes les diferències, unir esforços en una responsabilitat ecològica compartida i rigorosament honesta.

4.—Actuar amb realisme, amb coratge i esperança, i afrontant les accions més urgents i decisives en el present moment.

4.1.—Des del realisme.

4.2.—Amb coratge i esperança.

4.3.—Afrontant les actuacions més urgents i decisives en aquests moments. En primer lloc: la legislació ecològica i el seu compliment. En segon lloc:

estudis rigurosos i operatius sobre els elements que afecten l'ecologia, especialment el turisme».

Hem volgut reproduir els títols de cada apartat d'aquesta important part del document, ja que pensam que és la més completa. Parteix de l'individu, planteja la problemàtica educativa i entra dins les consideracions econòmiques, socials i polítiques. Dóna un paper important als estudis i hem d'entendre que planteja la necessitat del compromís individual i col·lectiu, amb aquest coratge i esperança del que parlàvem abans, per tal de posar fre a un creixement desmesurat que és el que tenim avui en dia.

La convidada final que es fa a la conclusió del document a tots els sectors de la nostra societat a reflexionar i actuar, desitjaria que no caigués en un plantejament gairebé utòpic. És necessari que actuem; el present i el futur del nostre poble estan en joc.

El document dels Bisbes de Balears ha arribat bastant enfora en una línia de compromís amb la nostra societat. Ara és el moment de la resposta en tots els àmbits de la vida col·lectiva.

SEBASTIÀ SERRA I BUSQUETS

Edicions

Disseny gràfic

Publicitat impresa

Fotocomposició

Tipografia / Offset

taller gràfic
Ramon

JAUME BALMES, 43 - TEL. 75 44 32 - 07004 PALMA DE MALLORCA

La literatura en colors

Una mostra sobre la il·lustració en el llibre infantil

La FUNDACIÓ «CAIXA DE PENSIONS» ha insistit els últims mesos en una línia de producció d'exposicions, basada en la voluntat d'acostar-se a diferents aspectes del món literari des d'una perspectiva de divulgació i amenitat.

Dues fonts complementàries: la literària i la iconogràfica, han donat origen a les últimes realitzacions. Cal recordar, en aquesta línia, les exposicions de **Lewis Carrol, Contes de fades, Sherlock Holmes, Els còmics tal com eren i De l'aventura. Els viatges.**

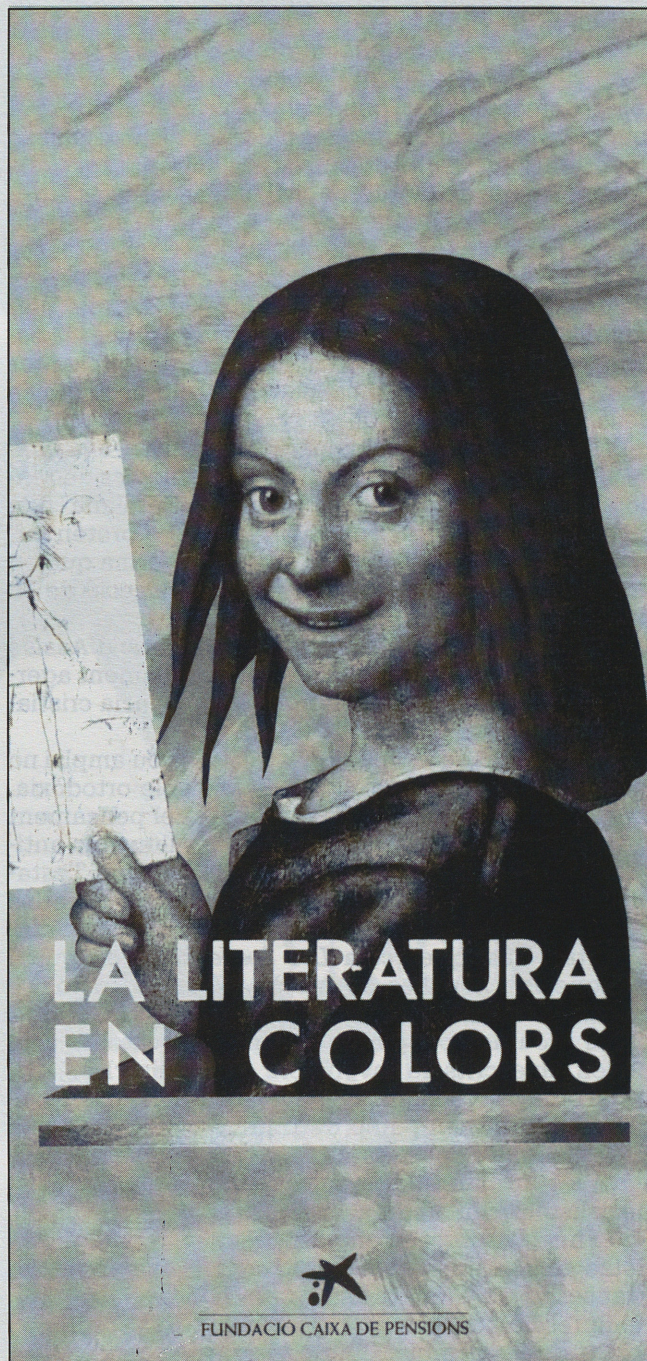
Ara ens arriba **La literatura en colors**. Pel mes de març d'enguany l'exposició s'ha presentat a Ciutadella, el mes d'abril a Pollença, el maig a Palma (de l'11 al 31), i el proper juny l'exposició anirà a Manacor.

L'exposició inclou un total aproximat de cinquanta mòduls, disposats en quatre apartats: El primer explica la imatge i els seus aspectes condicionants: format, dimensions, tècnica, etc. El segon, organitzat com a joc, s'ocupa del manierisme, és a dir, dels estereotips com a formes tòpiques més comunes del gènere. El tercer, dedicat a la creació dels personatges, distingeix entre els procedents de la cultura popular, que són interpretats en termes personals per un autor, i els que, inventats per un autor, s'acaben popularitzant. Finalment, el quart apartat tracta de l'il·lustrador com a cronista, que es basa en el dibuix per documentar la realitat, o, contràriament, per crear ambients irreal.

Aquests cinquanta mòduls contenen una part textual explicativa i una part visual que és, pròpiament, l'obra gràfica.

En alguns casos aquesta última s'estructura mitjançant jocs que, al mateix temps que inciten a la participació, estimulen l'observació del visitant i permeten barrejar elements de diferents il·lustradors per crear composicions noves. De la mateixa manera, hi ha mòduls que exemplifiquen escenogràficament la tasca de l'il·lustrador com a cronista i presenten objectes de la vida quotidiana que han estat reproduïts en el món de la il·lustració.

En l'apartat d'obra gràfica, **La literatura en colors** presenta un centenar de llibres que corresponen a vuitanta-cinc il·lustradors, quinze dels quals són estrangers.

Llegir en català els «Clàssics del Cristianisme», avui

A finals del 1988 aparegueren els dos primers volums d'una nova col·lecció catalana: CLÀSSICS DEL CRISTIANISME.

«La cultura catalana està d'enhorabona», escriu Joan Llopis el 20 de desembre del dit any. Feia temps, efectivament, que es veia la necessitat que el lector mitjà en català tingués a l'abast els textos més importants de la literatura catalana de tots els temps. Abans de la guerra civil, s'havia iniciat la *Biblioteca Sant Pacià* que duia per títol un de molt semblant al que s'ha triat per a la col·lecció que presentam: *Col·lecció catalana de clàssics cristians*. Dins la *Col·lecció Sant Jordi* es publicaren també uns nou volums de la sèrie *Literatura cristiana*. Tot quedà troncat i res no s'havia reprès encara per presentar d'una manera sistemàtica les obres imprescindibles de la literatura universal.

La Facultat de Teologia de Catalunya —a la qual és afiliat el nostre Centre d'Estudis Teològics de Mallorca— i la Fundació Enciclopèdia Catalana han donat naixement a aquesta col·lecció que pretén publicar uns vuit volums cada any, de tal forma que en deu anys pugui quedar enllestida la col·lecció de 80 volums, a què pretén arribar la publicació.

El primer recull els escrits de Francesc d'Assís i de Clara d'Assís: dos personatges, íntimament agermanats, que marquen una fita en la vivència cristiana al llarg dels segles.

El ventall, però, de la col·lecció és prou ampli i no inclou just autors catòlics o d'indubtable ortodòxia. La col·lecció vol oferir un espai obert del pensament cristià de tots els segles, des de la més llunyana antiguitat (p. e. Ireneu de Lió i Apòcrifs del Nou Testament fins a autors contemporanis com Charles Péguy, Léon Bloy i el Cardenal Newman); des d'obres tan clàssiques com *Les confessions* d'Agustí, catequesis i homilies d'Ambrós i Joan Crisòstom o els exercicis espirituals d'Ignasi de Loiola, fins a obres prou desconegudes en ambients catòlics com poden ser escrits de Savonarola, Calví o Jan Hus.

Totes les versions es fan a partir dels textos originals per un bon equip de traductors, coneixedors de la llengua i del pensament i personalitat de l'autor, i les introduccions són a càrrec igualment d'especialistes en la matèria.

Fins al febrer d'enguany havien aparegut ja dotze volums. Endemés dels escrits, ja esmentats de Francesc i de Clara d'Assís (que han tingut ja una reimpressió), un anònim rus amb un text espiritual, i textos de Savonarola, Charles Péguy, Ireneu de Lió i

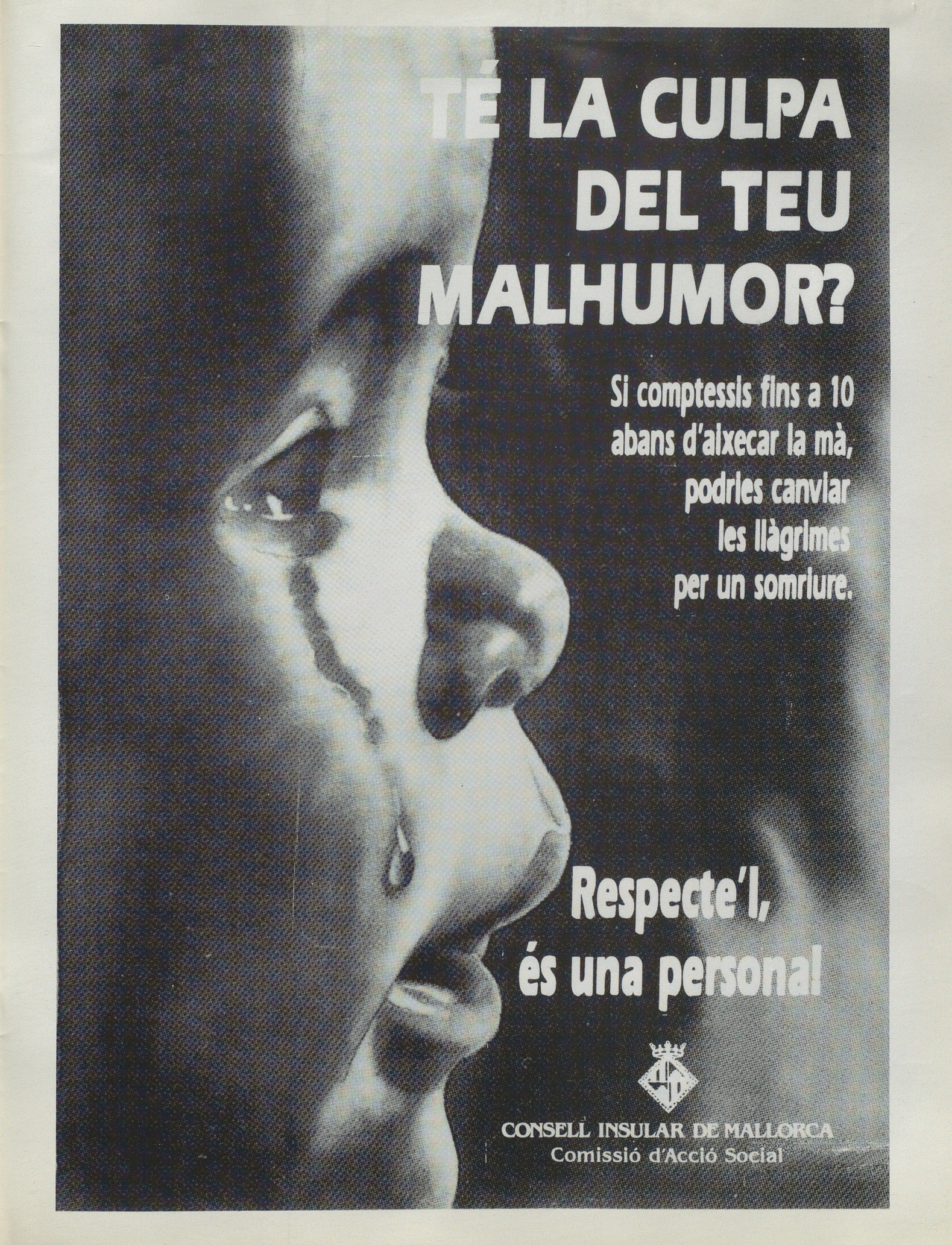
Melitó de Sardes, Tertul·lià, Newman, Thomas Müntzer, Agustí d'Hipona, Bernat de Claravall, Antonio Rosmini i Gregori de Nazianz formen els dotze primers volums. D'immediata aparició es preveuen obres de Tomàs d'Aquino, Joan Crisòstom, Ignasi de Loiola, Joan de la Creu...

No hi faltará la presència del nostre Ramon Llull. Sabem que s'han establert uns primers contactes per dur endavant alguna versió en català d'obres en llatí del nostre Doctor Il·luminat.

Per acabar cal destacar el volum novè: *Les confessions* d'Agustí d'Hipona. La versió és de Miquel Dolç, que amb aquesta obra ha guanyat el premi de crítica «Serra d'Or» a la millor versió en català, 1990. La introducció a la dita obra, ben clàssica certament en la literatura universal, és de Dolç mateix.

La presentació d'aquest volum i també de tota la col·lecció es farà el proper 14 de maig, a la sala de cultura de «Sa Nostra». L'acte serà organitzat pel Centre d'Estudis Teològics de Mallorca i per l'Obra Cultural Balear.

És d'esperar que aquesta col·lecció tenguí una bona acollida entre els lectors cultes i cristians en català a les Illes, per tal comés una aportació ben interessant a la nostra cultura d'avui.

TÉ LA CULPA DEL TEU MALHUMOR?

Si comptessis fins a 10
abans d'alxecar la mà,
podries canviar
les llàgrimes
per un somriure.

Respecte'l,
és una personal

CONSELL INSULAR DE MALLORCA
Comissió d'Acció Social

Activitats DE Vacances

ESTIU 90

CAMPS DE TREBALL
CAMPAMENTS
INTERCANVIS
CAMPS D'APRENENTATGE

DISSENY: CLAVE PUBLICIDAD. IL·L·STRACIONS: PERE JOAN.

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDÈNCIA
Direcció General de Joventut

GOVERN BALEAR

